רקון

פירוש קצר על תלמוד ירושלמי ראש השנה

1)הפירוש מיועד ללומד והוגה בבבלי כמה זמן ובקי במונחיה ומושגיה

2) כל מקום שאפשר לשתוק שתקתי והנחתי העבודה על המעיין—ואף במקום שפרשתי היא בתכלית הקיצור

3)שניתי כמה מן הנדפס אים ראיתיה "כמעט מוכרח", אך במקום שאף אחר ההגה, הסוגיא סתום, לא הגהתי והנחתי מלפרשה (ועשיתי כזה ## [לפי הקושי])

4)הטלתי "מתגים" כפי הצורך בעין יפה...

Paragraphs & punctuation marks

This work will *only* be appreciated by one who has experienced with the standard edition

בחמלת ה' עלי ניסן תשע"א

יהושע יהודה גליק

נגמר בס"ד ח ניסן תשע"א הוגה מחדש שבט תשעד

מסכת ראש השנה פרק א

הלכה א משנה ארבעה ראשי שנים הן: באחד בניסן ראש השנה למלכים ולרגלים. באחד באלול ראש השנה למעשר בהמה ר' לעזר ור' שמעון אומר באחד בתשרי:

גמרא כתיב (שמות יב) החדש הזה לכם ראש חדשים לכם הוא ראש, ואינו ראש לא לשנים ולא לשמיטים ולא ליובלות ולא לנטיעות ולא לירקות. ואימר לכם הוא ראש ואינו ראש לא למלכים ולא לרגלים? רבי יעקב בר אחא ר' יסא בשם ר' יוחנן כתיב (דברי הימים ב ג) ויחל לבנות בחדש השני, בשני, בשנת ד' למלכותו. הקיש שנת ארבעה למלכותו, לשני שבחדשים. מה שני שבחדשים אין מונין אלא מניסן, אף שני שבשנת ארבע למלכותו,(...כתב "שנת שני" ללמדך זה...) אין מונין אלא מניסן. או אינו אלא שנים בחדש כל מקום שנאמר שנים בחדש פירש. או אינו אלא שנים בשבת לא מצאנו חשבון זה מן התורה והא כתיב (בראשית א) ויהי ערב ויהי בקר יום שני אין למידין מברייתו של עולם. והיי דין הוא שני שבחדשים והיי דין הוא שני שבשנים ר' חנניה ור' מנא חד אמר ויחל לבנות בחדש השני זה שני שבחדשים, בשני זה שני שבשנים. וחורנה אפילו מיחלף לית בה כלום.

ר"ש בר כרסנא בשם רבי אחא שמע לה מן הדא (שמות יב) החדש הזה לכם מיעט, ראשון הוא לכם מיעט, מיעוט אחר מיעוט לרבות למלכים ורגלים.

וירבה לשנים ולשמיטות וליובלות ולנטיעה ולירקות?

כהיא דא"ר יעקב בר אחא ר' יסא בשם ר' יוחנן ויחל לבנות בחדש השני בשני בשנת ארבע למלכותו הקיש שנת ארבע למלכותו לשני שבחדשים מה שני שבחדשים אין מונין אלא מניסן

אף שני שבשנת ארבע למלכותו אין מונין אלא מניסן. ר' יונה ר' יצחק בר נחמן בשם ר' חייה בר יוסף ויחל לבנות בחדש השני זה שני שבחדשים. בשני זה שני שבשנים. וכשהוא אומר בשנת ארבע למלכותו, הקיש שנת ארבע למלכותו לשני שבחדשים, מה שני שבחדשים אין מונין אלא מניסן, אף שני שבשנת ארבע למלכותו אין מונין אלא מניסן.

תני שמואל ופליג (שמות יט) בחדש השלישי לצאת בני ישראל מארץ מצרים מיכן שמונין חדשים ליציאת מצרים. אין לי אלא חדשים שנים מנין? (במדבר ט) וידבר ה' אל משה במדבר סיני בשנה השנית. אין לי אלא לשעה לדורות מנין? (מלכים א ו) ויהי בשמנים שנה וארבע אמות שנה לצאת בני ישראל מארץ מצרים וגו' משנבנה הבית התחילו מונין לבנינו. (מלכים א ט) ויהי מקץ עשרים שנה אשר בנה שלמה את שני הבתים וגו' לא זכו למנות לבנינו, התחילו מונין לחרבנו. (יחזקאל מ) בכ"ה שנה לגלותינו בראש השנה בעשור לחדש וגו'. לא זכו למנות לעצמו התחילו מונין למליכות שנאמר (חגיי א) בשנת שתים לדריוש. (דנייאל י) בשנת שלש לכורש מלך פרס. ואומר ויחל לבנות בחדש השני בשני בשנת ארבע למלכותו הקיש שנת ארבע למלכותו לשני שבחדשים מה שני שבחדשים אין מונין אלא מניסן אף שני שבשנת ארבע למלכותו אין מונין אלא מניסן.

ר' לעזר בשם ר' חנינה אף למלכי אומות העולם אין מונין אלא מניסן (חגיי א) בששי בשנת שתים לדריוש (זכריה א) בשמיני בשנת שתים לדריוש. נאמר בשמיני בשנת שלש!אים מתחלפת השנה בתשרי! חיפה אמר: שמיני נאמר תחילה אלא שאין מוקדם ומאוחר בתורה.

א"ר יונה כתיב (חגיי ב) ועתה שימו נא לבבכם מן היום הזה

ומעלה מטרם שום אבן אל אבן בהיכל ה'. הא כיצד? בששי הוסד, בשמיני נאמר המקרא הזה.אחר שהחלו לבנות בית ד' והוטב מצב הכלכלי, הנביא אומר: שימו לב כי "טרם" בניתם, לא היה טוב....

אין תימר "לא שמו" המקרא "ועתה..." שנאמר בשמיני, נאמר בשעה שעדיין לא שמו יאות אמר חיפה. אין תימר "כבר שמו" לא אמר חיפה כלום.

##התיב רבי יצחק [והכתיב (בראשית ח) ויהי באחת ושש מאות שנה בראשוןהיינו ניסן באחד לחדש.] ותני עלה: שנת המבול אינו עולה מן המנין.וקשה לרק יהושע, מה הבעיה? יתחלף עכשיו!! בר"ח ניסן תיפתר כר' אליעזר. דר' אליעזר אומר בתשרי נברא העולםולדידיה א"א להשנה להתחלף (בתשרי שהיה באמצע המבול) ##

והכתיב (נחמיה א) (שם) ויהי בחדש כסליו שנת עשרים. ויהי בחדש ניסן שנת עשריםולא כתיב שנת21! תיפתר כר' אליעזר. דרבי אליעזר אמר כל שנה שלא נכנסו לה שלשים יום, אין מונין אותה שנה שלימה.

והכתיב (שמות מ) ויהי בחדש הראשון, בשנה השנית באחד לחדש, הוקם המשכן. אין תימר שנת שלישית היא, ע"י שלא נכנסו שלשים יום אין מונין אותה שנה שלימה.באמת היה כבר שנה שלישית רק התורה קראה "שנית" כיון שלא נכנס' 30 יום והכתיב (במדבר י) ויהי בשנה השנית בחדש השני בעשרים בחדש והא אית בשתא חמשין יומין ואין מונין אותה שנה שלימה הדא מן תתובתה דר' יצחק דאינין קשייןרואים שאף יום אחד בניסן כבר נקרא ע"ש שנה הבאה

בין כמאן דאמר מניסן מונין, בין כמאן דאמר מתשרי מונין, מה ביניהון? אמר ר' יונה שטרות יוצאות ביניהון. לוה מלוה באייר, וכתב בה שנייה למלכות. מכר מכירה במרחשון, וכתב בה שנייה למלכות. מאן דאמר מניסן מונין, מלוה קדמה. מ"ד מתשרי מונין,

מכירה קדמה.

כיצד למלכים? מת באדר ועמד מלך באדר, נמנית שנה לזה ושנה לזה. א"ר יונה והיא שנכנס לניסן די לא כן כהדא (מלכים ב טו) וימלך ירח ימים בשומרון

אין לך לעמוד על שני מלכי ישראל אלא משני מלכי יהודה ולא על שני מלכי יהודה אלא משני מלכי ישראל.

כתיב (מלכים א ב) והימים אשר מלך דוד על כל ישראל ארבעים שנה וגו' וכתיב (שמואל ב ה) בחברון מלך על יהודה שבע שנים וששה חדשים, ובירושלם מלך שלשים ושלש שנים. בכלל חסירים, ובפרט יתירים ?! רבי יצחק בר קצצתה בשם ר' יונה שלשים ושתים ומחצה היו,בירושלים אלא בשביל לחלוק לו כבוד לירושלם הוא מונה אותן שלימות. יהודה בי רבי אומר חשבון מרובה32.5 בולע לחשבון ממועט.עוד חצי שנה

א"ר שמואל בר נחמן (שמואל ב ז) והיה כי ימלאו ימיך. אמר לו הקב"ה, דוד! ימים מליאים אני מונה לך, איני מונה לך ימים חסירים. שלמה בנך בונה בית המקדש אלא להקריב קרבנות חביב עלי משפט וצדקה שלך יותר מכל הקרבנות! שנאמר (משלי כא) עשה צדקה ומשפט נבחר לה' מזבח.

רב חונא אמר כל אותן ששה חדשים שהיה דוד בורח מפני אבשלום בנו בשעירה היה מתכפר כהדיוט.אינם נמנין לשני מלכות

א"ר יודן בי ר' שלום כתיב (מלכים א יא) כי ששת חדשים ישב שם יואב וכל ישראל. אמר לו הקב"ה אני אמרתי לך (דברים ב) אל תתגרו בם. וביקשת להתגרות בם חייך שאינן נימנין לך.

מאן תנא רגלים? ר"ש. דר"ש אמר שלשה רגלים כסדרן, בלבד חג המצות ראשון. אשכחת אמר פעמים חמשה פעמים ארבעה

פעמים ג'. לפני עצרת חמשה, לפני החג ארבעה, לפני הפסח שלשה.

רבי לעזר בי ר"ש אמר ובלבד חג הסוכות אחרון. אשכחת אמר פעמים שלשה, פעמים שנים, פעמים אחד.

וחכ"א רגל שפגע בו תחילה, ובלבד שיעברו עליו רגלי שנה כולה=שלש רגלים שלא כסדרן

כתיב (ויקרא כג) מלבד שבתות ה' ומלבד מתנותיכם וגו'. אשר תתנו לה' מה ת"ל שיכול אין ליקרב ברגל אלא קרבנות הרגל בלבד, מנין קרבנות היחיד וקרבנות הציבור שהוקדשו ברגל שיבואו ברגל, שהוקדשו לפני הרגל שיבואו ברגל? תלמוד לומר מלבד שבתות ה'. אשר תתנו לה' אלו עופות ומנחות לרבות את כולם שיהו קריבין ברגל. יכול רשות? תלמוד לומר (במדבר כט) אלה תעשו לה' במועדיכם אלה קבען חובה שיהו כולן קריבין ברגל. יכול באיזה רגל שירצה? ת"ל (דברים יב) ובאת שמה והבאתם שמה אם להתיר שמה אלא זה רגל הראשון שפגעת בו. יכול אם עובר אחד מהן. ולא הביא יהא עובר עליו משום בל תאחר? תלמוד לומר אלה תעשו לה' במועדיכם. רבי שמעון אומר שלשה רגלים כסדרן. כיצד? נדר לפני הפסח עד שיעברו עליו פסח ועצרת וחג. נדר לפני העצרת עד שיעברו עליו עצרת וחג ופסח ועצרת וחג. נדר לפני החג עד שיעברו עליו החג ופסח ועצרת וחג.

בעון קומי ר' אילא עד כדון בעשה בלא תעשה מניין? ת"ל (דברים יב) ובאת שמה והבאתם שמה מה אנן קיימין אם בעשה הרי כבר אמור, אלא אם אינו עניין בעשה תניהו עניין בלא תעשה.

פסחים בזמנן מהו שיעבור?=לא הביא קרבן פסח, אים עובר גם על ב"ת? אשכחת תני פסחים בזמנן עובר. דלא כן מה אנן אמרין?למה לא? א"ר שמואל בריה דר' יוסה בי ר' בון שלא תאמר שאם אבד ונמצא מאחר שכיפרו בו הבעלים, גופו קרב שלמים.ובכה"ג וודאי שיש לו 3 רגלים— עד כדון צריכה, פסחים בזמנן מהו שיעבור?

בעון קומי ר' זעירא בין רגל לרגל מהו שיעבור?אים יש חיוב בכל "יום ויום" התיב ר' בא והתני חגיגה שלא קרבה בראשון תיקרב בשני ומתירין לו לעבור?! ועוד מן הדא (דברים כג) ועשית בעשה, תשמר בלא תעשה כלום הוא עובר על עשה ועל לא תעשה לא עד שיעברו עליו ג' רגלים.כשם שאין ל"ת, כך אין עשה

ר' אבין בשם רבנן דתמן באומר הרי עלי עולה להביאה בשני בשבת כיון שבא שני בשבת ולא הביאה עובר.

שלמה שנתו את מפיל יום האחרון, והוא עובר על כל יום ויום.
every day, “following” the last day of his year

אין כיני עברו עליו שלשה רגלים, את מפיל את רגל האחרון והוא עובר על כל רגל ורגל=עובר על כל רגל "אחר" רגל האחרון

ר' בון בר חייה בעי, שלמה שנתו בעצרת, איפשר לומר הוא אינו כשר, ועובר?!כיון שא"א להביא קרבנו ביו"ט, איך עובר? {כהדא (שמות כג) לא ילין חלב חגי עד בקר. ואימורי חולשל פסח קריבין בי"ט?! א"ר אבהו קיימתיה בשחל י"ד להיות בשבת. אין חגיגה באה עמו!כשחל ע"פ בשבת אין מביאין חגיגה! אמרת תורה הקריבהו מבעוד יום, שלא יבוא לידי בל תלין} והכא הקריבהו מבעוד יום שלא יבוא לידי בל תאחר. א"ר חיננא אילו עבר והביא,ביו"ט שמא אינו כשר?! מאחר שאילו עבר והביא כשר, עובר.

כתיב (דברים ט) לפני ה' אלהיך תאכלנו שנה בשנה. שנה לו ושנה לתמורתו. שנה לתם ושנה לבעל מום. שנה לבכור ושנה

לקדשים. שנה בשנה מלמד שהבכור נאכל לשני ימים ולשתי שנים. היך עבידא? שוחטו בערב ראש השנה ואוכלו ערב ראש השנה ובראש השנה.

תני ר' ישמעאל נולד לו מום בט"ו יום בתוך שנתו, רשאי לקיימו לאחר שנתו עד ט"ו יום. א"ר אילא זאת אומרת שאין שנתו של בעל מום מחוורתמה"ת

א"ר יוסה מתני' מסייעא לר' אילא הבכור בזמן הזה רשאי לקיימו אפילו ד' וחמש שנים עד שלא הראהו למומחה. מה אנן קיימין? אם לתם הא כבר אמור, אלא אם אינו ענין לתם תניהו ענין לבעל מום.

אחד בכור ואחד כל הקדשים עובר עליהם משום רגלים בלא שנה, שנה בלא רגלים. ניחא רגלים בלא שנה, שנה בלא רגלים?!היכא משכחת לה? תמן אמרין תיפתר שהיה מחוסר זמן לפסח. כמה דאת אמר תמן הראוי למקצת פסח ראוי לכולה, ואמור אוף הכא הראוי למקצת שנה ראוי לכולו!אים רגלים אין כאן—שנה אין כאן.... א"ר אבא מרי תיפתר שהיתה עצרת הבאה בחמשה, ונולד בששה, והיתה עצרת בשבעהעבר שנה בששה, אבל לא "רגלים"

ר' בון בר חייה בעא קומי ר' זעירה כתיב (ויקרא כז) לא יבקר בין טוב לרע. עבר וביקר מהו שיעבור?לוקה עליו? אמר ליה כל דבר=לאוו שבא להתיר אינו עובר, מה בא להתיר? כאן התורה התירה להקדיש בעלי מומין. *ואיצטריך קרא להתיר בעל מום*

תמן תנינןנגעים14:7 ביום השמיני מביא שלש בהמות: חטאת ואשם ועולה, והדל היה מביא חטאת העוף ועולת העוף. ואין חטאת העוף מחוסרת זמן אצל אשם? א"ר לעזר כאן התירה התורה להקדיש מחוסרי זמן. ר' בא בר ממל בעא קומי ר' אימי כתיב

במצורע בשמיני יביא. עבר ולא הביא מהו שיעבור אמר ליה כל דבר שבא להתיר אינו עובר. מה בא להתיר? כהיא דאמר רבי לעזר כאן התירה התורה להקדיש מחוסר זמן.

אמר רבי יוסי בי ר' בון כל שבעה אין אומר לו הבא מיכן ואילך אומר לו הבא *סבר, מצורע שמאחר, עובר* מתני' פליגא על ר' יוסי בי ר' בון כולהם *נזיר ומצורע* מתכוונין *=מאחרין וממתינין* ומביאין קרבנותיהן ברגל.*בחול המועד. אלמא ליכא משום ב"ת!* [ניחא נזיר, מצורע לא מחוסר כפורים הוא?! והא תנינן ההלל והשמחה שמונה,*ואיך יאכל בשלמי-שמחה?* פתר לה בנזיר. ר' זכריה חתניה דר' לוי בעי רישא אתון פתרין בנזיר, וסיפא במצורע??? א"ר חנניה בריה דר' הלל לא כבר איתתבת תמן *עיין בסוכה שם* ואמר ר' יוסה קיימה ר' אבודמא נחותה בכהנים בשעיר אוף הכא הכהנים בשעיר.]

רבי חגיי בעא קומי רבי יוסה כתיב (ויקרא יב) וביום השמיני ימול עבר ולא מל? אמר ליה (דברים כג) כי תדר נדר לה' אלהיך לא תאחר לשלמו דבר שהוא ניתן לתשלומין יצא זה שאינו ניתן לתשלומין.

לא תאחר לשלמו ולא את חליפיו. כהדא דתני (ויקרא יז) ואל פתח אוהל מועד לא הביאו, ולא את חליפיו. *(למליצה בעלמא. =חייב להביא גוף הקרבן)*

א"ר יונה פירשה לוי בן סיסי קומי רבי: באומר הרי עלי עולה, והביא אחרת והקריבה מיד, ועברו עליה שלשה רגלים. הייתי אומר יופטר מן הראשונה, לפום כן צריך מימר לא תאחר לשלמו ולא חליפיו. *כ אינו יוצא ב"חליפיו"* א"ר יוסה אם באומר הרי

עלי מיד הוא עובר!! =*איך ס"ד שיופטר?!*

אלא כן אנן קיימין באומר הרי זה עולה, ועברו עליה ב' רגלים, והביא אחרת תחתיה, =*שהומם ופדאו וחיללו על אחר* ולא הקריבה מיד, ועבר עליה רגל שלישי, הייתי אומר תצטרף עם תמורה שלשה רגלים, לפום כן צריך מימר לא תאחר לשלמו ולא את חליפיו. *שאינו מצטרף*

(דברים כג) כי דרוש ידרשנו- אלו חטאות ואשמות. ה' אלהיך- זה הקדש בדק הבית. מעמך- זה לקט שכחה ופיאה. (שם) והיה בך חטא- ולא בקרבנך חטא. דלא כן מה אנן אמרין? א"ר שמואל בריה דרבי יוסה בי רבי בון *שלא תאמר שמא ימצא זבח* פסול *שאין הזבח נפסל בכך* לפום כן צריך *מימר* והיה בך חטא בך ולא בקרבנך חטא. (שם) מוצא שפתיך תשמר ועשית תשמר ועשית- להזהיר ב"ד שיעשוך. רבנן דקיסרין בשם ר' אבינא מיכן למשכון (שם). כאשר נדרת לה' אלהיך נדבה. ויש נדר קרויה נדבה?! אלא לחייב על כל נדר ונדר ועל כל נדבה ונדבה.

אי זהו נדר שאמרו? האומר הרי עלי עולה. ואיזהו נדבה שאמרו? האומר הרי זה עולה. ר' חמא חבריהון דרבנן בעי אמר הרי עלי חזר ואמר הרי זו? רבי חיננא בעי לא מסתברא די לא, אמר הרי זו וחזר ואמר הרי עלי, איסור חמור חל על איסור קל. אין איסור קל חל על איסור חמור.

הוסיפו עליהן שכר בתים ותרומת שקלים. שכר בתים- א"ר יונה והוא שאמר שנה זו. אבל אם אמר שנה אחת נותן מעת

לעת.

ותרומת שקלים- כהיא דא"ר שמואל בר יצחק כתחילתה (שמות מ) ויהי בחדש הראשון בשנה השנית באחד לחדש הוקם המשכן ותני עלה ביום שהוקם המשכן בו ביום נתרמה התרומה. ר' טבי ר' יאשיהו בשם כהנא נאמר כאן חדשי ונאמר להלן חדשי מה חדשי שנאמר להלן אין מונין אלא מניסן אף חדשי שנאמר כאן אין מונין אלא מניסן. א"ר יונה שבק ר' טבי ראשה, ואמר סופא?! דלא כן כהדאי דתני (במדבר כח) זאת עלת חדש בחדשו יכול יהא תורם בכל חדש וחדש ת"ל בחדשו. לחדשי- בחדש אחד הוא תורם לכל חדשי השנה. יכול באי זה חדש שירצה? נאמר כאן וחדשי ונאמר להלן חדשי, מה חדשי שנאמר להלן אין מונין אלא מניסן, אף חדשי שנאמר כאן אין מונין אלא מניסן.

תמן תנינן ר"מ אומר: באחד באלול ראש השנה למעשר בהמה. בן עזאי אומר: האלוליים מתעשרין בפני עצמן. אמר רב חונה טעמיה דר' מאיר עד כאן הן מתמצות לילד מן הישנות, מיכאן והילך הן מתחילות לילד מן החדשות. =*מאותן שנולדו באביב בשנה הזו.* ר' יוסי בי ר' בון בשם רב חונה טעמא דר' לעזר ור"ש. (תהילים סה) לבשו כרים הצאן- אלו הבכירות. ועמקים יעטפו בר- אלו האפילות. יתרועעו אף ישירו- אלו ואלו נכנסין לדיר להתעשר.

אמר בן עזאי הואיל ואלו אומר כך ואלו אומר כך יהו האלוליים מתעשרין בפני עצמן. הא כיצד? נולד לו חמשה, באב. וחמשה, באלול. וחמשה, בתשרי. אינן מצטרפין. נולד לו חמשה, בתשרי. וחמשה באב, הרי אלו מצטרפין

[זאת אומרת שבן עזאי חבר ותלמיד היה לו לר' עקיבה ובן עזאי מכריע על דברי תלמידיו.] ר' ירמיה ר' מיישא בשם ר' שמואל בר רב יצחק שכן נחלקו עליה אבות העולם מאן אינון אבות העולם תני ר' יונה קומי ר' ירמיה ר' ישמעאל ור' עקיבה. זאת אומרת בן עזאי תלמיד וחבר היה לר' עקיבה, אין תימר רביה, אית בר נש אמר לרביה, הואיל <u>ואלו</u> אמר כן, ואלו אמר כן.

ר' אבהו בשם ר' שמואל בר רב יצחק שמע מן הדא: אמר לו בן עזאי על החלוקין אנו מצטערין אלא שבאת לחלק עלינו את השוין. זאת אומרת בן עזאי חבר ותלמיד היה לר' עקיבה אין תימר רביה אית בר נש אמר לרביה.

תמן תנינן מאחד בתשרי עד כ"ט באלול הרי אלו מצטרפין חמשה לפני ראש השנה וחמשה לאחר ראש השנה אינן מצטרפין. [חמשה לפני הגורן וחמשה לאחר הגורן, הרי אלו מצטרפין. אם כן למה אמרו שלש גרנות למעשר בהמה? שעד שלא הגיע הגורן מותר למכור ולשחוט, הגיעה הגורן לא ישחוט, ואם שחט פטור.] א"ר יוסה זאת אומרת מעשר בהמה לא עשו אותו לא כחנט ולא כשליש. אין תימר כחנט, ניתני כל <u>המעוברים</u> <u>*(לא נולדים)*</u> מאחד בתשרי עד כ"ט באלול, אין תימר כשליש, ניתני כל הנולדים עד עשרים ושנים בו. *כדיי שיהא ראוי להתעשר (בן ח ימים) בשנה הזו* ר' שמי בשם ר' בון בר חייה כשליש עשו אותו. כר"ש. דר"ש אמר מחוסר זמן נכנס לדיר להתעשר. קם רבי מנא עם ר' שמי א"ל את אמרת הדא מילתא? והא תנינן בן עזאי אומר האלוליים מתעשרין בפני עצמן. לא אפילו נולד עד כ"ט באלול. אית לך מימר בן עזאי כר"ש? לא כרבנן הוא?!

כמה דאת אמר על דרבנן מניחן ומעשרן לשנה הבאה והן מתעשרין עם בני שנתן *אותן שנולדו בכח אלול, ממתין עד ו תשרי ומכניסן יחד עים שנה שעברה* כן את אמר על דבן עזאי מניחן לגורן הבא והן מתעשרין עם בני אלול.

אמר רב חונה זאת אומרת ימים שהבכור מחוסר זמן בהן, עולין לו מתוך שנתו. אמר רבי מנא ר' יונה אבא שמע לה מן הדא (דברים טז) כל הבכור אשר יולד בבקרך ובצאנך הזכר תקדש לה' אלהיך הא כיצד משעת לידתו את מונה לו:

הלכה ב משנה באחד בתשרי ר"ה לשנים ולשמיטין וליובלות ולנטיעה ולירקות

באחד בשבט ראש השנה לאילן כדברי בית שמאי. ובית הלל אומרין בט"ו בו:

גמרא שנים מניין? כתוב אחד אומר (שמות כג) וחג האסיף בצאת השנה וכתוב אחד אומר (שמות לד) וחג האסיף תקופת השנה. אי זהו חדש שיש בו חג ותקופה ואסיף, ושנה יוצא בו, אי זה זה? זה תשרי! אין תימר טבת, אית ביה תקופה, ולית ביה חג ואסיף. אין תימר ניסן, אית ביה תקופה וחג, לית ביה אסיף. אין תימר תמוז, אית ביה תקופה ואסיף, ולית ביה חג. ואי זה זה זה תשרי. אמרין חברייא קומי ר' יונה ויהא תמוז? אמר לון כתיב בחדש השביעי,תחוגו את חג הסוכות ואתון אמרין הכין?!

אמרין ליה ויהא תשרי! למה לא נקרא "תשרי" אמר לון על שמות חדשים את רבים עלי?! דא"ר חנינה שמות חדשים עלו בידם מבבל. בראשונה, בירח האיתנים שבו נולדו אבות מתו אבות נפקדו אימהות. בראשונה (מלכים א ו) בירח בול שבו העלה נובל

והארץ עשויה בולות בולות. שבו בוללים לבהמה מתוך הבית. בראשונה (שם) בירח זיו שבו זיוו של עולם, הצמחים ניכרין והאילנות ניכרין. מיכן והילך (נחמיה ב) ויהי בחדש ניסן שנת עשרים (נחמיה א) ויהי בחדש כסליו שנת עשרים (אסתר ב) בחדש העשירי הוא חדש טבת.

רשב"ל אמר אף שמות המלאכים עלו בידן מבבל. בראשונה (ישעיהו ו) ויעף אלי אחד מן השרפים (שם) שרפים עומדים ממעל לו מיכן והילך (דניאל ט) והאיש גבריאל (דניאל י) כי אם מיכאל שרכם.

לשמיטות מנין? (דברים טו) מקץ שבע שנים תעשה שמטה מה שנים מתשרי, אף שמיטות מתשרי. ליובלות מנין? (ויקרא כה) וספרת לך שבע שבתות שנים שבע פעמים. מה שנים ושמיטין מתשרי, אף יובלות מתשרי. התיבון והכתיב (שם) והעברת שופר תרועה בחדש השביעי, בעשור לחודש! ר' יונה ור' יוסה תריהון בשם רבי שמואל בר רב יצחק כדי שיהו כל חדשי השנה שוין לא יהא חדש אחד נחלק לב' שנים. התיבון והתנינן באחד בשבט ר"ה לאילן כדברי ב"ש, ב"ה אומרים בט"ו בו. הרי אין כל חדשי השנה שוין וחדש אחד נחלק לב' שנים!!

כיצד לנטיעה? תני הנוטע והמבריך והמרכיב ל' יום לפני ר"ה ועלתה לו שנה שלימה, מותר לקיימו בשביעית. פחות מל' יום לפני ר"ה, ולא עלתה לו שנה שלימה, אסור לקיימן בשביעית.

אבל אמרו פירות נטיעה זושנטע 30 יום לפני ר"ה5751 אסורין עד ט"ו בשבט.של 5753 מ"ט? ר' יסא בשם ר' יוחנן (ויקרא יט) ובשנה הרביעית. מה את ש"מ? אמר רבי זעירא (ויקרא יט) שלש שנים יהיה לכם ערלים לא יאכל, ובשנה... אמר רבי בא בר ממל קומי ר' זעירה נראים דברים בשנטעו שלשים יום לפני ר"ה אבל אם

נטעו פחות משלשים יום לפני ר"ה. איתא חמי שנה שלימה לא עלתה לו, ואת אמר הכין?!רק ממתין עד 15 אלול 5773 א"ל ואין כיני ואפילו נטעו שלשים יום לפני ר"ה יהא אסור עד ל' יום לפני ר"ה! מאי כדון? א"ר מנא מכיון שהוא עומד בתוך שנתו של אילן משלים שנתו.

כיצד לירקות? לקט ממנו ישראל ערב ר"ה עד שלא חשיכה, ועכו"ם (משום חלול יו"ט) משחשיכה, מעשר מזה בפני עצמו ומזה בפני עצמו.

ר' זעירה רבי אילא רבי לעזר בשם רבי הושעיה: חד אמר כבר יצאו רוב גשמי שנה כולה וכבר רובה של תקופהטבת מבחוץ. וחרונה אמר עד כאן הן חיין ממי השנה שעברה, מיכן והילך הן חיין ממי השנה הבאה. ולא ידעין מאן אמר דא ומאן אמר דא. מן מה דא"ר יסא ר' אילא רבי לעזר בשם רבי הושעיה כבר יצא רוב גשמי השנה כולה וכבר רוב התקופה מבחוץ הוי רבי זעירה דו אמר עד כאן הן חיין ממי השנה שעבר מיכן והילך הן חיין ממי השנה הבאה.

מעשה בר"ע שלקט אתרוג ונתן עליו חומרי ב"ש וחומרי ב"ה. ולמה לי אתרוג אפילו שאר כל האילן? תני כחומרי רבנן גמליאל וכחומרי ר"א,דפליגי רי אזלי' באתרוג בתר חנט' או לקיט' רבן גמליאל ור' ליעזר על דב"ה אינון הוי!הא תרוויהו כב"ה ס"ל! א"ר יוסה בי רבי בון תיפתר שחנט קודם לט"ו בשבט של שנייה ונכנסה שלישית על דעתיה דרבן גמליאל עישורי ענ'אזיל באתרוג בתר "לקיטה" על דעתיה דר' אליעזר עישורי שני. מה עשה? קרא שם על מעשר שבו, ופדייו ונתנו לעני:

הלכה ג משנה בארבעה פרקים העולם נידון: בפסח על התבואה. בעצרת על פירות האילן. ובראש השנה כל באי העולם

עוברין לפניו כבני מרון שנאמר (תהלים לג) היוצר יחד לבם המבין אל כל מעשיהם. ובחג נידונין על המים:

גמרא אית תניי תני כולהם נידונין בראש השנה וגזר דינו של כל אחד ואחד מתחתם בר"ה.

אית תניי תני כולהם נידונין בראש השנה וגזר דינו של כל אחד ואחד מתחתם ביה"כ.

אית תניי תני כולהם נידונין בר"ה וגזר דינו של כל אחד ואחד מתחתם בזמנו.

אית תניי תני כל אחד ואחד נידון בזמנו וגזר דינו של כל אחד ואחד מתחתם בזמנו.

##מתני' כמאן דאמר כולהם נידונין בר"ה וגזר דינו של כל אחד ואחד מתחתם בזמנו. דתנינן ובחג נידונין על המים. *כ מה שהותחל בר"ה, נגמר בחג....פירוש מעניין##*

מילתיה דרב אמרה כולהם נידונין בר"ה וגזר דינו של אחד מהן מתחתם בר"ה. דתני בתקיעתא דרב זה היום תחילת מעשיך זכרון ליום ראשון כי חק לישראל הוא משפט לאלהי יעקב. ועל המדינות בו יאמר אי זו לחרב ואי זו לשלום אי זו לרעב ואי זו לשובע ובריות בו יפקדו להזכירם לחיים ולמות

ודלא כר' יוסה דר' יוסה אמר יחיד נידון בכל שעה מה טעמא (איוב ז) ותפקדנו לבקרים לרגעים תבחננו. ותפקדנו לבקרים זו פרנסתו. לרגעים תבחננו זו אכילתו. ר' יצחק רבה בשם ר' מלך וציבור נידונין בכל יום. מה טעמא? (מלכים א ח) לעשות משפט עבדו ומשפט עמו ישראל דבר יום ביומו.

א"ר לוי (תהלים ט) והוא ישפט תבל בצדק ידין לאומים במישרים. הקב"ה דן את ישראל ביום בשעה שהן עסוקין במצות,

ואת האומות בלילה בשעה שהן בטילין מן העבירות. שמואל אמר: משהוא דן את ישראל, הוא דן את האומות מה מקיים שמואל ידין לאומים במישרים? דנן ככשירים שבהן. מזכיר להם מעשה יתרו, מזכיר להן מעשה רחב הזונה.

ר' חייה בר בא בעי, תבואה שלקה בערב הפסח מאי זה דין לוקה? אין תימר משתא דעלת, עד כדון לא עלת! אין תימר משתא דנפקת, הכן הוות מורכה כל שתא מלקי כדון!כל כך האריך העונש!!

אלו שמתים מראש השנה ועד יום הכיפורים מאי זה דין הם מתים? אין תימר משתא דעלת עד כדון לא עלת! אין תימר בשתא דנפקא הכן הוון מורכין כל שתא ממות כדון!

ולא שמיע דא"ר קרוספא בשם ר' יוחנן שלש פינקסיות הם אחת של צדיקים גמורין ואחת של רשעים גמורין ואחת של בינוניים זה של צדיקים גמורין כבר נטלו איפופסיverdict של חיים מראש השנה. זה של רשעים גמורין כבר נטלו איפופיס שלהן מראש השנה. של בינוניים כבר ניתן להן עשרת ימי תשובה שבין ראש השנה ליום הכיפורים, אם עשו תשובה נכתבין עם הצדיקים ואם לאו נכתבין עם הרשעים. מ"ט? (תהלים סט) ימחו מספר אלו הרשעים. חיים אלו הצדיקים. ועם צדיקים אל יכתבו אלו הבינוניים. רבי חנניה חבריהון דרבנן בעי ואין הקב"ה רואה את הנולד? ולא שמיע דא"ר סימון בשם רבי יהושע בן לוי אין הקב"ה דן את האדם אלא בשעה שהוא עומד בה. מ"ט? (בראשית כא) אל תיראי כי שמע אלהים אל קול הנער באשר הוא שם.

א"ר לוי כתיב (תהלים ה) לא יתיצבו הוללים לנגד עיניך. למה? ששנאת כל פועלי און. דרש ר' יששכר דכפר מנדי (איוב יד) כי

הוא ידע מתי שוא, וירא און ולא יתבונן.

א"ר יהושע בן לוי (איוב ח) אם זך וישר הייתה אין כתיב כאן אלא אם זך וישר אתה א"ר חייה בר בא (משלי ל) זרזיר מתנים או תיש ומלך אלקום עמו. בנוהג שבעולם זה מבקש לנצח זרזירו וזה מבקש לנצח זרזירו אבל הקב"ה אינו כן אלא ומלך אלקום עמו לא בעי תקום על דידיה (תהלים קג) כי לא לנצח יריב= לא לנצוח יריב.

א"ר לעזר פרא בסיליוס, או נימוס, או גריפות=לפני המלך החוק בטלthe king is above the law . בנוהג שבעולם מלך בשר ודם גוזר גזירה. רצה מקיימה, רצה אחרים מקיימים אותה. אבל הקב"ה אינו כן אלא גוזר גזירה ומקיימה תחילה. מאי טעמא? ושמרו את משמרת"י" אני ה' אני הוא ששימרתי מצותיה של תורה תחילה.

א"ר סימון כתיב (תהלים יט) מפני שיבה תקום והדרת פני זקן ויראת מאלהיך אני ה'. אני הוא שקיימתי עמידת זקן תחילה.

א"ר סימון כתיב (דברים ד) ומי גוי גדול אשר לו חקים ומשפטים צדיקים וגו' ר' חמא בי ר' חנינה ור' הושעיה חד אמר אי זו אומה כאומה הזאת בנוהג שבעולם אדם יודע שיש לו דין לובש שחורים ומתעטף שחורים ומגדל זקנו שאינו יודע היאך דינו יוצא. אבל ישראל אינן כן אלא לובשים לבנים ומתעטפן לבנים ומגלחין זקנם ואוכלין ושותין ושמחים יודעין שהקב"ה עושה להן ניסים. וחורנה אמר אי זו אומה כאומה הזאת בנוהג שבעולם, השלטון אומר הדין היום! והליסטים אומר למחר הדין! למי שומעין? לא לשלטון! אבל הקב"ה אינו כן אמרו ב"ד היום ראש השנה הקב"ה אומר למלאכי השרת העמידו בימה יעמדו סניגורין יעמדו קטיגורין שאמרו בני היום ראש השנה. נמלכו ב"ד לעברה למחר הקב"ה אומר למלאכי השרת העבירו בימה יעברו

סינגורין יעברו קטיגורין שנמלכו בני לעברה למחר. מ"ט? (תהלים פא) כי חק לישראל הוא משפט לאלהי יעקב אם אינו חוק לישראל, כביכול אינו משפט לאלהי יעקב. ר' קריספא בשם ר' יוחנן: לשעבר (ויקרא כג) אלה מועדי ה' מיכן ואילך אשר תקראו אותם. א"ר אילא אם קריתם אותם הם מועדי ואם לאו אינן מועדי.

אמר ר' סימון כתיב (תהלים מ) רבות עשית אתה ה' אלהי נפלאותיך ומחשבותיך אלינו. לשעבר רבות עשית, מיכן והילך נפלאותיך ומחשבותיך אלינו. א"ר לוי למלך שהיה לו אירלוגין a clock כיון שעמד בנו מסרה לו. אמר רבי יוסה בר חנינה למלך שהיה לו שומרה כיון שעמד בנו מסרה לו אמר רבי אחא למלך שהיה לו טבעת כיון שעמד בנו מסרה לו אמר רבי חייה בר בא לנגר שהיו לו כלי נגרות כיון שעמד בנו מסרה לו אמר ר' יצחק למלך שהיו לו אוצרות כיון שעמד בנו מסרם לו ורבנן אמרי לרופא שהיה לו נרתיק של רפואות כיון שעמד בנו מסרה לו:

ובראש השנה כל באי העולם עוברין לפניו כבני מרון. ר' אחא אמר כהדין דירין. ורבנן אמרי כהדא במגנימין the minutes of the court proceeding. מה טעמא (תהלים לג) היוצר יחד לבם המבין אל כל מעשיהם. א"ר לוי היוצר יחד לבם כבר הבין את כל מעשיהם. אמר רבי לעזר בנוהג שבעולם מה נוח ליוצר הזה לעשות מאה קנקנים או להסתכל בהן? לא להסתכל בהן. אמר רבי ברכיה יוצרן רוצה שיהא ליבן יחיד אליו. אמר רבי אבון מי שהוא יחיד בעולמו כבר הבין את כל מעשיהן:

ובחג נידונין על המים. מתניתין דרבי עקיבה דרבי עקיבה אמר ניסוך המים דבר תורה. בשני (במדבר כט) ונסכיהם בששי ונסכיה בשביעי כמשפטם מ"ם יו"ד מ"ם מים. אמרה התורה

הבא שעורים ביכורים בפסח שתתברך לפניך התבואה. הבא חיטים בכורים בעצרת שיתברכו לפניך פירות האילן. אמור מעתה ניסוך המים בחג שיתברכו לפניך המים.

תני רשב"י הרי שהיו ישראל כשירין בר"ה ונגזרו להם גשמים מרובין ובסוף חטאו. לפחות מהן א"א שכבר נגזר גזרה, מה הקב"ה עושה? מפזרן לימים ולמדברות ולנהרות כדי שלא תיהנה הארץ מהן. מה טעם? (איוב לח) להמטיר על ארץ לא איש מדבר לא אדם בו. הרי שלא היו ישראל כשירין בר"ה ונגזרו להן גשמים מעוטים ובסוף עשו תשובה, להוסיף עליהן א"א שכבר נגזרה גזירה, מה הקב"ה עושה להן? מורידן לארץ ומשיב עמהן טללים ורוחות כדי שתיהנה הארץ מהן. מ"ט? (תהלים סה) תלמי' רוה נחת גדודיה ברביבים תמוגגנה צמחה תברך.

(איוב כד) ציה גם חם יגזלו מימי שלג שאול חטאו. עונות שעשו ישראל בקייץשלא הפרישו המתנות גזלו מהן מימי השלג. כתיב (דברים יא) תמיד עיני ה' אלהיך בה מרשית השנה. כהנא אמר מרשיתחסר אלף כתיב ועד אחרית שנה. מדוה לה בראשהלשון רש ועוני ויהב לה אחרית טבא בסיפא:

הלכה ד משנה על ששה חדשים השלוחין יוצאין על ניסן מפני הפסח. ועל אב מפני התענית. ועל אלול מפני ראש השנה. ועל תשרי מפני תקנת המועדות. ועל כסליו מפני חנוכה. ועל אדר מפני הפורים. וכשב"ה קיים יוצאין אף על אייר מפני פסח קטן:

גמרא ויצאו אף על העצרת? עצרת חתוכה היא.לעולם 50 יום אחר פסח! אשכחת אמר פעמים חמשה פעמים ששה פעמים שבעה. שלימים ה' כסדרן ו' חסירין ז'.

לא כבר יצאו באלול?! אלא בגין מודעא דאיתקדש ירחא.להודיע שראו הירה אמר ר' יהושע בן לוי אנא עריב לאילין דאזלין לגימוריןמדינה רחוקה מא"י שא"א לידע מתי יו"כ, יצומו ב ימים דלית חד מינהון מיית, מי אזל תמן חשין לצומא רבה תרין יומין. אמר לון רב חסדא למה אתם מכניסין עצמכם למספק הזה! חזקה שאין בית דין מתעצלים בו.בווקאי קידשו החודש בזמנו (יום 30 לאלול) אבוה דר' שמואל בר רב יצחק חש על גרמיה וצם תרין יומין, אפסק כרוכהמעיו ודמךנפטר:

הלכה ה משנה על שני חדשים מחללין את השבת על ניסן ועל תשרי.

שבהן השלוחין יוצאין לסוריא ובהן היו מתקנין את המועדות. וכשבית המקדש קיים מחללין אף על כולן מפני תקנת' הקרבן.

בין שנראה בעליל ובין שלא נראה בעליל מחללין עליו את השבת. רבי יוסי אומר אם נראה בעליל אין מחללין עליו את השבת.

מעשה שעברו יותר מארבעים זוג ועיכבן רבי עקיבה בלוד שלח לו רבן גמליאל אם מעכב אתה את הרבים נמצאת מכשלן לעתיד לבוא:

גמרא מהו בעליל? מפורסם. כמה דאת אמר (תהלים יב) כסף צרוף בעליל לארץ מזקק שבעתים. מעשה שעברו יותר מארבעים זוג ועיכבן ר"ע בלוד. מפני שהן מ' זוג אבל אם היה זוג אחד לא היה מעכבו. שלח לו ר"ג אם מעכב אתה את הרבים נמצאת מכשלן לעתיד לבוא. לא נמצאת מעכבת את הרבים מלעשות דבר מצוה וכל המעכב את הרבים מלעשות דבר מצוה צריך נידוי. אמר ר' יהודה הנחתום ח"ו לא נתנדה ר' עקיבה אלא ראש גדרMayor of a city??? היה. ושלח ר' גמליאל והעבירו

מראשיתו:

הלכה ו משנה אב ובנו שראו את החדש ילכו. לא שמצטרפין זה עם זה, אלא שמא יפסל אחד מהן יצטרף השני עם אחר. ר"ש אומר: אב ובנו וכל הקרובים כשירין לעדות החדש.

א"ר יוסי מעשה בטוביה הרופא שראה את החדש בירושלם הוא ובנו ועבדו משוחרר, וקיבלו הכהנים אותו ואת בנו ופסלו את עבדו. וכשבאו לב"ד קבלו אותו ואת עבדו ופסלו את בנו:

גמרא טעם דר"ש כתחילתה (שמות יב) ויאמר ה' אל משה ואל אהרן החדש הזה לכם ראש חדשים וגו'. קיבלו הכהנים אותו ואת בנו ופסלו את עבדו משם פסול.

וכשבאו לב"ד קיבלו אותו ואת עבדו ופסלו את בנו משם קרוב:

הלכה ז משנה אלו הן הפסולין: המשחק בקוביא והמלוה בריבית ומפריחי יונים וסוחרי שביעית ועבדים.

זה הכלל: כל עדות שאין האשה כשירה לה, אף הן אינן כשירין:

גמרא זה המשחק בפסיפסין. אחד המשחק בפסיפסין ואחד המשחק בקליפי אגוזים ורימונים. מאימתי מקבלין אותו? משישבור את פסיפסיו ויבדק ויחזור בו חזרה גמורה.

מלוה בריבית, זה שהוא מלוה בריבית. מאימתי מקבלין אותם? משיקרע את שטרותיו ויבדק ויחזור חזרה גמורה.

מפריחי יונים, זה שהוא ממרה יונים. אחד ממרה יונים ואחד ממרה שאר בהמה חיה ועוף. מאימתי מקבלין אותו? משישבור את פגימיו a wooden structure for spectators ויבדק ויחזור בו חזרה

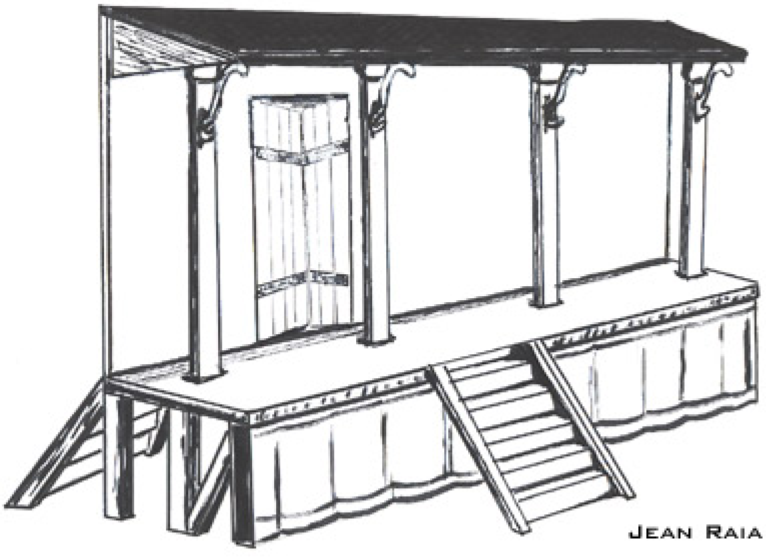

גמורה.

סוחר שביעית, זה תגור שביעית. אי זהו סוחר שביעית? זה שהוא יושב ובטל כל שני שבוע, כיון שהגיעה שביעית התחילה מפשיט את ידיו ונושא ונותן בפירות עבירה. מאימתי מקבלים אותו? משתגיע שביעית אחר ויבדק ויחזור בו חזרה גמורה. תני רבי יוסי אומר שני שביעיות. תני בשם ר' נחמיה חזירת ממון, לא חזירת דברים! ויאמר הא לכם מאתים זוז וחלקום לעניים מה שנשתכרתי מפירות עבירה.

הוסיפו עליהן: הרועים והחמסנים והגזלנים וכל החשודין על הממון, עדותן בטילה. א"ר אבהו ובלבד ברועים בהמה דקה.

אמר רב חונה מאן תנא מפריחי יונים? ר' ליעזר. דתנינן תמן עדיות 2:7 שנים בשם ר' לעזר: יוצא היא אשה בעיר של זהב. מפריחי יונים פסולין מן העדות.

א"ר מנא קומי ר' יוסה, כל ההיא דסנהדרין דקתני פסולי עדות כר' ליעזר?! א"ל דברי הכל היא. מהו דברי הכל היא? הכא א"ר יוסה, יודעין אנו שהוא פסול מעדות ממון, מה בא להעיד? בעדיות 2:7 כשם שהוא פסול מעדות ממון כך הוא פסול מעדות נפשות.

##ועידי החדש כעידי נפשות אינון?!##

#והא תני זה הכלל כל עדות שאין האשה כשירה לה אף הן אינן כשירין להאלמא מפריח יונה פסול אף לנפשות! מאן תניתה רבנן. רבנן כר' ליעזר?! מודיי ליה?! פליגין עלוי!! #

רבי יונה בשם רב חונה כולהן דרבי ליעזר ?כל היכי דפסיל "מפריח", כר"א

אתיין אילין פלוגוותה כאילין פלוגוותה. דתני עד זומם פסול בכל עדות שבתורה דברי ר"מ. א"ר יוסי אימתי? בזמן שנמצא זומם בעדות נפשות, אבל אם נמצא זומם בעדות ממון, על הממון נחשד, וממון נפסל. ואתייא דר' יוסי כרבנן, ודר"מ כר' אליעזר:

הלכה ח משנה מי שראה את החדש ואינו יכול להלך, מוליכין אותו על החמור אפילו במטה. אם צודה להן, לוקחין בידן מקלות. ואם היתה דרך רחוקה, לוקחין בידן מזונות. שעל מהלך לילה ויום מחללין את השבת ויוצאין לעדות החדש שנאמר (ויקרא כג) אלה מועדי ה' מקראי קדש:

גמרא א"ר יצחק דיברה התורה בכל לשון (בראשית כד) והאיש "משתאה" לה. כל "גרב" שהוא מחזיק סאתים. אם "צודה" להם לוקחים בידן מקלות.(מילות לא שכיחות)

יכול כשם שמחללין את השבת להעיד עליהן, כך מחללין את השבת עליהן, להודיע שנתקיימו? ת"ל (ויקרא כג) אשר תקראו, על קריאתן את מחלל את השבת, אין את מחלל השבת להודיע שנתקיימו.

רשב"ל בעי, קצירת העומר מהו שתדחה את השבת ביום? התיב ר' אביי והא תנינןמנחות 10:9 מצותו לקצור בלילה, נקצר ביום כשר,

ודוחה השבת. ולא קיבלה.דילמא מילי מילי קתני א"ר אחא חזר רשב"ל מן הדא:שם כיון שחשיכה אמר להן בא השמש אומר הין! בא השמש אומר הין! מה אנן קיימין? אם ללילה כבר הוא אומר, אלא אם אינו ענין ללילה תניהו ענין ליום.שדוחה

דבר שהוא דוחה את השבת ביום, מכשירין מהו שידחו את השבת בלילה? והתנינןתמיד1:3 העמידו עושה חביתין, לעשות חביתין!(קודם עלוה"ש) תיפתר בחול. תנא ר' חייה בר אדא זה סדר תמיד לעבודת בית אלהינו בין בחול ובין בשבת!

והתנינןמנחות10:4 קצרוהו ונתנוהו בקופות, הביאוהו לעזרה והיו מהבהבין אותו באורבלילה! כדי לקיים בו מצות קלי דברי ר' מאיר! רבי יוסה אומר מכיון שהתחיל במצוהבקצירה אומרים לו מרק. התיב ר' יודן קפודקייא קומי ר' יוסה הגע עצמך שבא מן העלייה,ולא קצרוהו בלילה מכיון שהתחיל במצוה אין אומרין לו מרק?!גם בכ"הג "מהבהבין...."!

התיב ר' יעקב בר סוסיי והתנינן שעל מהלך לילה ויום מחללין את השבת ויוצאין לעדות החדש אמר להן, מכיון שהיום צריך ללילה ולילה צריך ליום כמו שכולו יום. אמר ר' יודה בי רבי בון ולא למפריעו הוא קדוש?! מכיון שהוא קדוש למפריעו הוא יום הוא לילה:

מסכת ראש השנה פרק ב

הלכה א משנה אם אינן מכירין אותו, משלחין עמו אחר להעידו.

בראשונה היו מקבלין עדות החדש מכל האדם, משקילקלו המינים התקינו שלא יהו מקבלין אלא מן המכירין.

בראשונה היו משיאין משואות, משקילקלו הכותים התקינו שיהו

שלוחין יוצאין:

גמרא א"ר יונה הכין צורכה מיתני: בראשונה היו מקבלין עדות החדש מכל אדם, אם אינן מכירין אותו היו משלחין עמו אחר להעידו. אמר ר' יוסה אפילו כמתניתין אתיא היא אם אינן מכירין אותו משלחין עמו אחר להעידו, למה? שבראשונה היו מקבלין עדות החדש מכל אדם.ובא תקלה והוצרך לתקן....

ועד אחד נאמן?! משלך נתנו לך, בדין היה שלא יהו צריכין עדים והן אמרו שיהו צריכין עדים והן אמרו עד אחד נאמן.

עד אחד מהו שיהא נאמן כשנים? היך עבידה? היו שנים, אחד הכל מכירין אותו, ואחד אין אדם מכירו, חבירו מכירו. חבירו מהו שיצטרף עם אחד מן השוק להעיד עליו? ר' זעירה רב חונה בשם רב אין הוא ואחר מצטרפין על חתימת העד השני.בבלי כתובות 21א

לא צורכה די לא, היו שנים, אחד הכל מכירין כתב ידו, ואחד אין אדם מכירו, חבירו מכירו. חבירו מהו שיעשה כאחד מן השוק להעיד עליו? אם כן נמצאת כל=3/4 העדות מתקיימת בעד אחד. א"ר יודן ויאות?! אילו שנים שיצאו מעיר אחת שרובה עכו"ם, כגון הדא סוסיתה, אחד הכל מכירין אותו שהוא ישראל, ואחד אין אדם מכירו, חבירו מכירו. חבירו מהו שיעשה כאחד מן השוק להעיד עליו?שהוא יהודי ושיכשר לעדות אם אומר את כן לא נמצאת כל העדות מתקיימת בעד אחד?! והכא נמצאת כל העדות מתקיימת בעד אחד.

תמן תנינןיומא 2 אמר להן הממונה צאו וראו אם הגיע זמן השחיטה, אם הגיע, הרואה אומר ברקי! מהו ברקי? ברקתהאיר תמן אמרי "ברק ברקא" הנהר מנהרא. ועד אחד נאמן?! שנייא היא הכא

שאין את יכול לעמוד עליו.שאפשר לעמוד עליו (מילתא דעביד לגלויי...) וחש לומר עד דהוא עליל ונפק הוא מנהרא!שמא הוא משקר, ותוך כדיי ירידתו, האיר חכימא היא מילתה.ניכר הדבר (וירא לשקר)

אמר עד אחד נולד איש פלוני בשבת, מלין אותו על פיו. חשיכה מוצאי שבת, מטלטלין על פיו. ר' אמי מטלטל על פומה דמלייתהשואבי-מים רבי מתנייה מטלטל על איבריתה דזהרא.upon the "lamp-lighters" ר' אימי מל על פי נשים דאמרן שמשא הוות עדיין *השמש מאיר(לעניין מילת תינוק שנולד בשבת)* על סוסיתה.a heathen town in Palestine

מכירי מכיריו, מהו לחלל עליהן את השבת? נישמעינה מן הדא: א"ר נהוראי כאן שנייה מעשה שירדתי להעיד על עד אחד באושא ולא היו צריכין לי אלא עילה בקשתי להקביל פני חביריי.

ומה קלקול הוה תמן? שהיו אומרים עצרת לאחר השבת והיו יוצאין עליו מבערב בחזקת שנתקדש.they were manipulating, so that Azereth shall fall on Sabbath מעתה על ניסן לא יקבלינון, על שאר ירחיא יקבלינון! א"ר יוסי בי רבי בון עיקר קלקלתהון מן אדר הוות. מעתה כד היא דכוותהון,לא יקבלינון.כששייך לומר שרוצים לקלקל אין לית הוא דכוותהון, יקבלינון! זו מפני זו.

מעשה ששכרו בייתוסין שני עידי שקר להעיד על החדש שנתקדש ובא אחד והעיד עדותו והלך לו. ובא אחד ואמר עולה הייתי במעלה אדומים, ראיתיו רבוץ בין שני סלעים, ראשו דומה לעגל, אזניו דומות לגדי, וראיתיו ונבהלתי ונרתעתי לאחוריי, והרי מאתים זוז קשורים באפונדתי. אמרו לו הרי מאתים זוז נתונין לך במתנה, ושולחיך יבאו וילקו. אתה למה הכנסתה עצמך למספק? אמר להן ראיתי אותם מבקשין להטעות את

חכמים אמרתי מוטב שאלך אני ונודיע לחכמים.

ומה קלקול הוה תמן? דהוון אילין מסבין יום דיןאלו משאין יום זה ואילין מסבין למחראלו משיאין למחר והיו סבורין שנמלכו ב"ד לעברו והן מתקלקלין.

מי ביטל את המשואות? רבי ביטל את המשואות. והתיר רוצח *נאמן להעיד להתרת עגונה.* והתיר עד מפי עד. והתיר שיהו יוצאין עליו מבערב, בחזקת שנתקדש. א"ר אבהו אע"ג דאמר את בטלו את המשואות לא בטלו מים טיבריה.

ר' זעירא בעא קומי ר' אבהו, אילין דחמיין צפת, *אלו שרואים צפת* מהו דיסבון? *מהו שישיאו?* א"ל רבי ביטל את המשואות, צפת למה מסבה! אלא בגין מודעא דאינון ידעין *רק לגרמייהו*..

אין משיאין לילי זמנו, אלא לילי עיבורו. לילי זמנו אין משיאין מפני י"ט אבל משיאין לילי עיבורו.

אין משיאין אלא על החדשים המיושבין בזמנן.על חדשים ש"אינן" מעוברים מפני יום טובר"ה(=יום 30 אלול) שחל ביום ו שחל להיות בע"ש: ליל זמנו=ליל ר"ה אין משיאין, מפני י"ט. לילי עיבורו=ליל 31 אין משיאין, מפני כבוד שבת. שאם אומר את, משיאין בין על החדשים המיושבין בזמנן, בין על החדשים המעוברין שאינן מיושבין בזמנן. אם אומר את כן, אף הן סבורין שמא נמלכו ב"ד לעברו והן מתקלקלין:בחודש חסר, משיאין בליל 31. מפני אלול חסר שא"א בליל 30(מפני יו"ט) ע"כ משיאין מוצאי ר"ה. כשחל מוצאי ר"ה בשבת, משיאין מוצאי שבת, והכל יודעין שהחודש חסר---ומפני שבת דחוהו---כי בחודש מלא אין משיאין כל עיקר! (מפני קלקול כדלעיל....)

הלכה ב משנה כיצד היו משיאין משואות? מביאין כלונסות של ארז ארוכין וקנים ועצי שמן ונעורת של פשתן וכורך במשיחה ועולה לראש ההר ומצית בהן את האור ומוליך ומביא מעלה ומוריד עד שהוא רואה את חבירו שהוא עושה כן בראש ההר

השני, וכן בראש ההר השלישי. ומניין היו? לגריפינא, ומגריפינא לחורן, ומחורן לבית בלתין, ומבית בלתין לא זזו אלא מוליך ומביא מעלה ומוריד עד שהוא רואה כל הגולה לפניו כמדורת האש:

גמרא מהו עצי שמן? דדנין. א"ר יונה כהדין מקזזה. like a jumper (in a zigzag) א"ר זעירא דלא יהוון סברין דהוא כוכב א"ר יוסה חמינן כוכב סלק ונחית. חמינן כוכב אזיל ואתי.

תני בהרי מכוור וגדור.

אמר רב חונה כד סלקינן להכא סלקינן לראש בית בלתין, והוינן חמיין דקליא דבבל כאילין חגייא: חגבים

הלכה ג משנה חצר גדולה היתה בירושלם ובית יעזק היתה נקראת ולשם כל העדים מתכנסין וב"ד בודקין אותן שם. וסעודות גדולות היו עושין להן בשביל שיהו רגילין לבא.

בראשונה לא היו זזין משם כל היום. התקין רבן גמליאל הזקן שיהו מהלכין אלפיים אמה לכל רוח.

ולא אלו בלבד, אלא אף חכמה הבאה ליילד והבא להציל מיד הדליקה מיד הגייס מיד המפולת הרי אלו כאנשי העיר ויש להן אלפיים לכל רוח:

גמרא מהו בית יעזק? ששם היו עוזקין את הלכה כמה דאת אמר (ישעיהו ה) ויעזקהו ויסקלהו וגו':

בראשונה לא היו זזין משם כל היום. חזרו ועשו אותם ככלי שבא חוץ לתחום משחשיכה, שמותר לטלטלו בתוך ארבעה אמות. חזרו ועשו אותם ככלים ששבתו בחצר שמותר לטלטן בחצר. עד שבא ר' גמליאל הזקן והתקין שיהו מהלכין אלפיים אמה לכל רוח.

תני אף בא למול את הקטן כן. מתניתא דרבי ליעזר דתנינן תמן ועוד אמר ר' אליעזר כורתין עצים לעשות פחמין ולעשות ברזל:

הלכה ד משנה כיצד בודקין את העדים? זוג שבא ראשון בודקין אותו ראשון. ומכניסין את הגדול שבהן ואומרים לו אמור כיצד ראיתה את הלבנה. לפני החמה או לאחר החמה? לצפונה או לדרומה? כמה היה גבוה? ולאין היה נוטה? וכמה היתה רחבה. אם אמר לפני החמה לא אמר כלום

היו מכניסין את השני ובודקין אותו נמצאו דבריהן מכוונין עדותן קיימת. ושאר כל הזוגות שואלין אותן ראשי דברים לא שהן צריכין להן, אלא שלא יצאו בפחי נפש, בשביל שיהו רגילין לבא:

גמרא אמר רבי יוחנן אפילו טועה שבטועין אינו טועה בדבר הזה לפני החמה לאחר החמה.פשיטא שהיא לפני החמה! לא צורכא די לא, "פיגמתה" לפני החמה, פיגמתה לאחר החמה. תני בר קפרא תרתיי, לפני החמה לאחר החמה, פיגמתה לפני החמה פיגמתה לאחר החמה.

אמר רבי יוחנן כתיב (איוב כה) המשל ופחד עמו עושה שלום במרומיו. מימיה של חמה לא ראתה פגימתה של לבנה. תני רבי שמעון ב"י לפי שהרקיע של מים והכוכבים של אש והן דרים זה עם זה ואינן מזיקין זה את זה לפיכך עושה שלום במרומיו. אמר ר' אבון המלאך עצמו חציו מים וחציו אש ואית ביה חמש גפין (דנייאל י) וגויתו כתרשיש ופניו כמראה ברק ועיניו כלפידי אש וגו'. א"ר לוי לעולם לית מזל חמי מה דקומוי,אין "המזל" רואה מה שלפניו (כדיי שלא יתקנא) אלא כבנ"א שעולין בסולם ופניהן הפוכין אלא כולהון סלקין כאילין דסלקין בסולמא הפיך. שלש מאות וששים וחמש חלונות ברא הקב"ה שישתמש בהן העולם. מאה ושמונים ושתים במזרח ומאה ושמונים ושתים במערב ואחד באמצעו של רקיע שממנו

יצא מתחילת מעשה בראשית. מה שהחמה מהלכת לשלשים יום הלבנה מהלכת לב' ימים ומחצה. מה שחמה מהלכת בשנים חדשים, הלבנה מהלכת לחמשה ימים. מה שחמה מהלכת לג' חדשים, הלבנה מהלכת לז' ימים ומחצה. מה שהחמה מהלכת לו' חדשים הלבנה מהלכת לחמשה עשר יום. מה שחמה מהלכת לשנים עשר חדש הלבנה מהלכת לשלשים יום.

א"ר יונה לית כאן שיעורא,רוחב הירח אלא אפילו פרא מיכן.פחות מכאן

תני נראה באשש ובמים אין מעידין עליו אמר רבי חייה בר בא ראו אותו יוצא מענן זה ונכנס לתוך ענן אחר מעידין עליו כהדא ר' חנינה אזל לעין טב למימנא והוה אוירא מעונן, אמר, כדון אמרין, מה נטיל אוירא דהן סבא! *עכשיו יאמרו הבריות "כמה כבד אוירו של זקן זה..."* והקדיח לו הקדוש ב"ה ככברה ונראה מתוכה.

רבי חייה רבה הילך לאורו של ישן ד' מיל. ר' אבון משדי עלוי צררין ואמר לה: לא תבהית בני מריך! ברמשא אנן בעיין תיתחמי מיכא, ואת מיתחמי מיכא?! *אל תבייש הני בוראך! בערב אנחנו צריכין לראותך מכאן, ואתה מתראה מכאן?!* מיד איתבלע מן קומוי:

לצפונה לדרומה. אית תניי תני לצפונה דבריו קיימין אית תניי תני לדרומה דבריו קיימין מאן דאמר לצפונה דבריו קיימין מן טבת ועד תמוז מאן דאמר לדרומה דבריו קיימן מן תמוז ועד טבת.

כמה היה גבוה זה אומר מלא מרדע אחת וזה אומר מלא שני

מרדעים. אית תניי תני דבריהן קיימין ואית תניי תני אין דבריהן קיימין מאן דאמר דבריהן קיימין, בהינון דהוון קיימין חד מלעיל וחד מלרע *באותן שהיו עומדין אחד מלמעלה ואחד מלמטה* מאן דאמר אין דבריהן קיימין בהינון דהוון קיימין שווי.

כמה היה רחב? כשעורה, ויותר מכשעורה. ואם אמר לפני החמה לא אמר כלום:

הלכה ה משנה ראש ב"ד אומר מקודש וכל העם עונין אחריו מקודש מקודש בין שנראה בזמנו בין שלא נראה בזמנו מקדשין אותו ר"א בי ר' צדוק אומר אם לא נראה בזמנו אין מקדשין אותו שכבר קידשוהו שמים:

גמרא תני רשב"י אומר (ויקרא כה) וקדשתם את שנת החמשים שנה שנים מקדשין ואין מקדשין חדשים. והא תנינן ראש בית דין אומר מקודש! מהו מקודש? מקויים.

תני לקידוש החדש מתחילין מן הגדול א"ר חייה רב אדא מתניתא אמרה כן ראש ב"ד אומר מקודש. תני לעיבור השנה מתחילין מן הצד א"ר זבידא, והן בייתא דלרע *=בית "שלמטה" (בית הנשיא)* לא נהגין כן. ולא שמיע דא"ר חייא בר מרייא ר' יונה ר' בא ר' חייה בשם ר' יוחנן לקידוש החדש מתחילין מן הגדול לעיבור השנה מתחילין מן הצד. וכבר נכנס ר' יוחנן והוא היה הקטן שבהן אמרו לו אמור "הרי השנה מקודשת בעיבורה" אמר הרי השנה מקודשת בעיבור שהוסיפו.... א"ר יונתן ראה לשון שלימדנו בן הנפח! אילו אמר בעיבורה הייתי אומר אלו י"א יום שהחמה עודפת על הלבנה בכל שנה, אלא ב"עיבור שהוסיפו

לה חכמים שלשים יום" ועיברוה.

ר' יעקב בר אחא ר' יסא בשם ר' יוחנן: לעיבור הולכין אחר המינוי *מי ש"נתמנה" ראשון, נכנס ראשון.*

לבית הוועד *שעוסקין בסוגיות* הולכין אחר הרגיל *מי שרגיל לבא, נכנס ראשון.* והוא שיהא כל אחד ואחד מדבר במקומו כגון ר' חנינא פתח, ר"י ורשב"ל חתמין. ר' בא בר זבדא פתח, ר' חייא ור' יסא ור' אימי חתמון. ר' חגיי פתח, ר' יונה ור' יוסי חתמין.

כהנא איתמני קדמיי מן ר' יעקב בר אחא. עאל ר' יעקב בר אחא קדמיי מיניה, לעיבורא. אמר הכין מרה דשמועתא לא מקיים לה!

רבי חייה בר בא הוה קאים מצלי, עאל ר' כהנא וקם ליה מצלי מן אחוריי, *עמד והתפלל מאחוריו* מן דחסל ר' חייה בר בא צלותיה יתיב ליה דלא מיעבור קומוי, *עמד במקומו, כדיי שלא יעבור לפני* רב כהנא *שהיה..*מאריך בצלותיהן, מן דחסל רב כהנא א"ל הכין אתון נהיגין גביכון מצערין רברביכון! א"ל, ר' ! אנא מדבית עלי וכתיב על דבית עלי (שמואל א ג) אם יתכפר עון בית עלי בזבח ובמנחה עד עולם בזבח ובמנחה אין מתכפר לו אבל מתכפר לו בתפילה. וצלי עלוי, וזכה למיסב עד דאיתעבדון טפרוי סומוקן כהדא דקקה.*זכה להזדקן עד שנעשו צפרניו אדומות כ?תינוק?*

רשב"ל אקדמון ליה חד סב לעיבורה, ואעלוניה מן ההוא תרעא דלהלן. *דחפוהו לאותו זקן מן השער ההיא...* אמר כן יהא בשכרן! ולא שמיע דא"ר קריספא בשם ר' יוחנן מעשה שעיברו

השנה שלשה רועי בקר חד מינון אמר בכיר לקיש באדר מינץ (אם יהא חום בקרקע, ויצמח זרע הבכיר והאפילה יחד: חיטין שנזרעו בראש החודש והשעורין שנזרעו עכשיו)וחורנה אמר קדום באדר פוח ליחיך ופיק לקיבליה. וחורנה אמר תור באדר בעדרייה ימות ובטל תונתה משכיה ישלח.(אם בבקר יהא קור חזק עד שיהא השור קרוב למות מחמת הצינה), **ובטיהרא בטול תאינה ידמוך** (ובצהרים יגדל כח החום עד שיהא השור מיצל בצל התאנה מחמת החום) (ו)**ישלח משכיה** (ויפשיט עורו, כלומר יתחכך בתאינה מחמת החום) **- דין הוא אדר, ואם - לאו לית דין אדר", וחד אמר: "אם קידום תקיף לחדא יהא יפח בלועך נפיק לקיבליה** (אם כבר תשש כח החורף כל כך שכשיהא רוח מזרחית חזקה מאד והיא מביאה צינה, ואתה מנשב בפיך ויוצא לקראתה ונפיחתך קשה מן הרוח ומחממתה) **- דין הוא אדר, ואם לאו** (שעדיין יש צינה חזקה) **- לית דין אדר** (אלא שבט)"; מאת julius hollander ואנן חמין שתא דלית חד מינהון, ועיברו את השנה על פיהם. א"ר חלבו והסכים ב"ד עמהן. [לא כן א"ר זעירה והן שיהו כולם מורין מטעם אחד מכיון דאילין מודיי לאילין ואילין מודיי לאילין כמו שכולן מורין מטעם אחד.] רבן שמעון בן לקיש מקפד על הדא מילתא חשש להיא דאמר רבי לעזר דאמר רבי לעזר (יחזקאל יג) והיתה ידי אל הנביאים החוזים שוא והקסמים כזב בסוד עמי לא יהיו זה סוד העיבור. ובכתב בית ישראל לא יכתבו זה המינוי. ואל אדמת ישראל לא יבואו זו ארץ ישראל. ואמר רבי לעזר כד סלקית להכא אמרית הא גבי חדא. כד מנוני אמרית הא גבי תרתיי. כד עלית לעיבורא אמרית הא תלתיהון גבי.

רבי בא בר זבדא בשם רב טעמא דרבי לעזר בי רבי צדוק כיון שבית דין של מעלן רואין שאין בית דין שלמטן מקדשין אותו הן מקדשין אותו:

הלכה ו משנה דמות צורות לבנה היו לו לרבן גמליאל בעלייתו בטבלה ובכותל שבהן מראה את ההדיוטות ואומר כזה ראית או כזה ראית מעשה שבאו שנים ואמרו ראינוהו שחרית במזרח וערבית במערב אמר רבי יוחנן עידי שקר הן וכשבאו ליבנה

קיבלן ר"ג ועוד באו שנים ואמרו ראינו בזמנו ובלילה בעיבורו לא נראה

דף יד,א פרק ב הלכה ו משנה וקיבלן רבן גמליאל. אמר רבי דוסה בן ארכינס עידי שקר הן האיך מעידין על האשה שילדה והרי כריסה בן שיניה אמר לו ר' יהושע רואה אני את דבריך:

גמרא א"ר שמלאי טעמיה דר"י בן נורי כל חדש שנולד קודם לשש שעות אין כח בעין לראות את הישן

ותני כן נראה ישן בשחרית לא נראה חדש בין הערבים נראה חדש בין הערבים לא נראה ישן בשחרית

א"ר חייה בר בא ולמה קיבלן ר"ג שכן מסורת בידיו מאבותיו פעמים מהלך בקצרה פעמים מהלך בארוכה:

הלכה ז משנה שלח לו ר"גלר"י: גוזר אני עליך שתבא אצלי במקלך ובמעותיך ביום שחל יה"כ להיות בחשבונך! הלך, ומצאו ר"ע מיצר. אמר לו ויש לי ללמד שכל מה שעשה ר"ג עשוי. שנאמר (ויקרא כג) אלה מועדי ה' מקראי קדש אשר תקראו אותם. בין בזמנן בין שלא בזמנן אין לי מועדות אלא אלו:

גמרא אצל מי שלח? מן מה דתני א"ר יהושע נוח היה לי מוטל על המטה ולא שלח ר"ג הדבר הזה. הדא אמרה אצל ר' יהושע שילח. ביד מי שילח? מן מה דתני כלשון זה אמר לו ניחמתני עקיבה הדא אמרה ביד ר"ע שילח.

מה היה לו ללמד? א"ר יוסה יודעין היינו שאם קידשוהו שלא

בעדים שהוא מקודש, ומה בא להעיד? שאם קדשוהו ואחר כך נמצאו העדים זוממין הרי זה מקודש! והא תנינן מעשה שעברו יותר מארבעים זוג ועיכבן ר"ע בלוד. על ידי שהיו ארבעים זוג אבל אם היה זוג אחד לא היה מעכבו אלמא קדשוהו שלא בעדים, אינו מקודש

הלכה ח משנה בא לו ר"י אצל ר' דוסא בן הרכינס, אמר לו ר"ד לר"י אם באים אנו לדון אחר בית דינו של ר"ג, צריכין אנו לדון אחר כל ב"ד וב"ד שעמד מימות משה ועד עכשיו. שנאמר (שמות כד) ויעל משה ואהרן נדב ואביהוא ושבעים מזקני ישראל. ולמה לא נתפרשו שמותן של זקנים. אלא ללמדך שכל שלשה ושלשה שעמדו ב"ד על ישראל, הרי הן כבית דינו של משה. נטל מקלו ומעותיו בידו והלך ליבנה אצל ר"ג ביום שחל י"כ להיות בחשבונו. עמד ר"ג ונשקו על ראשו, ואמר לו בוא בשלום רבי ותלמידי! רב בחכמה ותלמידי שקיבלת עליך את דבריי:

גמרא כתיב (שמואל א יב) ה' אשר עשה את משה ואת אהרן ואשר העלה וגו' (שם) וישלח ה' את ירבעל ואת בדן ואת יפתח ואת שמואל. ירבעל- גדעון. בדן- שמשון. יפתח זה יפתח הגלעדי. הקיש שלשה קלי עולם לשלשה אבירי עולם ללמדך שבית דינו של גדעון ושל יפתח ושל שמשון שקולין כנגד משה ואהרן ושמואל ולא עוד שסמך הגדולים מיכן ומיכן והקטנים באמצע:

עמד ר"ג ונשקו על ראשו ואמר לו בוא בשלום רבי ותלמידי רבי בחכמה ותלמידי שכל מה שאני גוזר עליו הוא מקיים

כתיב (תהלים קמד) אלופינו מסבלים וגו'. ר' יוחנן ורשב"ל ר' יוחנן אמר אלפים מסבלים אין כתיב כאן אלא אלופינו מסבלים בשעה שהגדולים סובלין את הקטנים כמעשה שלפנינו (שם) אין פרץ ואין יוצאת ואין צוחה ברחבתינו. רבן שמעון בן לקיש מסרס

הדין קרייא אלופים מסובלים אין כתיב כאן אלא אלופינו מסובלים בשעה שהקטנים סובלין את הגדוליםכפשוטו אין פרץ ואין יוצאת ואין צוחה ברחבתינו.

ר' שילה דכפר תמרתה בשם ר' (תהלים קז) עשה ירח למועדים שמש ידע מבואו. משמש ידע מבואו עשה ירח למועדים.יום ראשון לחודש, נמנה משקיעת החמה שלפני ראיית הירח אמר ר' ברכיה כתיב (במדבר לג) ויסעו מרעמסס בחדש הראשון בחמשה עשר. כד יטמע בלילי מועדא, ארבע עשר מטמיעין אית בה!כאשר "נטמן" ונשקע הלבנה בליל פסח, יש רק 14 "הטמנות" אים לא תמנה את ש"שקיעת הלבנה" של יום ראיית הירח, למפרע הוי משקיעת החמה את מונה ללבנה. א"ר סימון "והיו" על ידי זה וע"י זה.מונין גם לשמש(ש"יום ראשון" מתחיל "משקיעה" שעברה א"ר יוחנן (בראשית א) ויהי ערב ויהי בקר יום אחד. רשב"ל אמר "החדש" עד שיהא כולו מן החדש. אשכחת אמר מה דאר"י צריכה לרשב"ל ומה דאמר רשב"ל צריכה לר' יוחנן. אילו א"ר יוחנן ולא אמר רשב"ל, הוינן אמרין לא אמר אלא אפילו כולו מן החדשאין רמז במקרא לעניין זה הוי צורכה להיא דאמר רשב"ל. או אילו ארשב"ל ולא א"ר יוחנן הוינן אמרין לא אמר אלא יום הא לילה לא.אינו "קדוש" למפרע הוי צורכה להיא דאמר ר' יוחנן וצורכה להיא דאמר רשב"ל:

מסכת ראש השנה פרק ג

הלכה א משנה ראוהו בית דין וכל ישראל, נחקרו העדים ולא הספיקו לומר מקודש, עד שחשיכה, ה"ז מעובר. ראוהו בית דין בלבד, יעמדו שנים ויעידו לפניהם ויאמרו מקודש מקודש. ראוהו שלשה והן ב"ד, יעמדו שנים ויושיבו מחבריהם אצל היחיד, ויעידו בפניהן ויאמרו מקודש מקודש. שאין היחיד נאמן על ידי

עצמו:

גמרא כיני מתניתא או בית דין או כל ישראל.

ר' זעירה רבי אימי בשם ר' יהושע בן לוי: מעמעמין על הנראה לעברו, ואין מעמעמין על שלא נראה לקדשו. ר' בא ור' חייה בשם ר' יהושע בן לוי: מעמעמין על שלא נראה לקדשו, ואין מעמעמין על הנראה לעברו.

מתניתא פליגא על ר' זעירה: ראוהו בית דין וכל ישראל, נחקרו העדים ולא הספיקו לומר מקודש עד שחשיכה, הרי זה מקודש. מפני שחשיכה, הא אם לא חשיכה, לא. הדא אמרה: אין מעמעמין על הנראה, לעברו.א"א "לדחות" את הנראה

מתניתא פליגא על ר' בא: יכול אם היה צריךכגון שלא ראו הירח שני ימים, נותנין לו שני ימים? תלמוד לומר אתם. אין לו אלא יום אחד בלבד. הדא אמרה: אין מעמעמין על שלא נראה, לקדשו.

מתניתא פליגא על רבי בא: יכול כשם שמעברין את השנה מפני הצורך, כך יקדשו את החדש מפני הצורך?=עמעום על שלא נראה, לקדש תלמוד לומר (שמות יב) החדש, אחר החדש הן הולכין. הדא אמרה: אין מעמעמין על שלא נראה, לקדשו.

מתני' פליגא על רבי זעירה: יכול אם לא נראתה הלבנה לשני ימים, כך יקדשו את החדש לשני ימים?והחודש יהא בת 31 יום תלמוד לומר (ויקרא כג) אתם, אלה הם. אין אלה מועדי. מפני שלא נראתה, הא אם נראתה, לא.א"א לעברו הדא אמרה אין מעמעמין על הנראה לעברו.

הוו בעי מימר ולא פליגון, מה דאמר רבי זעירה, בשאר כל החדשים, מה דאמר רבי בא על ניסן ועל תשרי.רוצים שיהא אדר ואלול, חסר רבי אומר ניסן בזמנו, "אם בא" לא בא! רבי אמר תשרי לא

נתעבר מימיו. והא תנינן אם היה החדש מעובר! אם היה, לא היה!

וכשקידשו את השנה באושא, ביום הראשון עבר ר' ישמעאל בנו של רבי יוחנן בן ברוקה אומר כדברי ר' יוחנן בן נורי אמר רבן שמעון בן גמליאל, לא היינו נהוגין כן ביבנה. ביום השני עבר רבי חנינה בנו של רבי יוסי הגלילי ואמר כדבר רבי עקיבה אמר רבן שמעון בן גמליאל, כן היינו נוהגין ביבנה. והא תני קידשוהו בראשון ובשני! רבי זעירה בשם רב חסדא אותה השנה נתקלקלה. מהו בראשון מהו בשני? ר' בא בשם רב "שנה ראשונה ושנה השנייה". והא תני ביום הראשון וביום השני!

קידשוהו קודם לזמנו או לאחר עיבורו יום אחד, יכול יהא מקודש? תלמוד לומר אתם אתם אלה הם מועדי אין אלה מועדי. לפני זמנו- כ"ט יום. לאחר עיבורו- ל"ב יום.

ומניין שמעברין את השנה על הגליות שעלו ועדיין לא הגיע? ת"ל (ויקרא כג) בני ישראל מועדי. עשה את המועדות שיעשו אותן כל ישראל. א"ר שמואל בר נחמן והן שהגיעו לנהר פרת.

ר' יעקב בר אחא ר' אימי בשם רבי יהודה בר פזי קידשוהו ואח"כ נמצאו העדים זוממין, ה"ז מקודש. קם ר' יוסה עם ר' יהודה בר פזי א"ל אתה שמעתה מן אבוך הדא מילתה? א"ל כן אמר אבא בשם ר' יוחנן: אין מדקדקין בעדות החדש.

ב"ד שראו את ההורג אמרו אם רואין אנו אותו, אין אנו מכירין אותו, לא היו עורפין. דכתיב (דברים כא) ועינינו לא ראו, מ"מ והרי ראו. וב"ד שראו את ההורג, אית תניי תני יעמדו שנים ויעידו לפניהן.ואכתי מיקרי "עינינו לא ראו" ועורפין. אית תניי תני יעמדו כולןכל הבי"ד ויעידו במקום אחר. ר' יודה בר פזי בשם ר' זעירה כשם

שהן חלוקין כאן כך חלוקין בעדות החדש.אים רק שנים "מתוך" הבי"ד מעידין לפני הבי"ד—או כולן מעידין בבי"ד אחר

ויקום חד ויתיב חד, ויקום חד ויתיב חד, שניי' היא שאין העד נעשה דיין. כהדא רב חונה הוה ידע שהדי לחד בר נש אזיל בעי מידון קומוי וכפר ביה. א"ל ר' שמואל בר ר' יצחק בגין דאת ידע דרב חונה בר נשא רבה את כפר ביה! מה אילו ייזיל וישהד עלך קומי בית דין חורן! א"ל רב חונה ועבדין כן? א"ל אין! ושרא רב חונה גרמיה מן ההוא דינא, ואזל ואשהד עלוי קומי ב"ד חורן.

קרא ערר על חתימת ידי העדים, על חתימת ידי הדיינין. רבי בא בשם רב יהודה רצה לקיים בכתב ידי העדים מקיים, בכתב ידי הדיינים מקיים. ואני אומר אפילו בעד אחד אפילו בדיין אחד מקיים.

ביומוי דרבי אבהו אתון בעיי מימר "גואלינו" ואמרין "גאולתינו" וקבלון.היה "סימן" שראו הירח בימוי דר' ברכי' אישתתקון, אמר לון שמעתין דא תקדש ירחא? וארכינון בראשיהן, וקבלון:הרכינו ראשם, וקיבל, כאילו אמרו שראו הירח.

הלכה ב משנה כל השופרות כשירין חוץ משל פרה מפני שהוא קרן.א"ר יוסי והלא כל השופרות נקראו קרן! שנאמר (יהושע ו) והיה במשך בקרן היובל כשמעכם את קול השופר:

גמרא הוון בעיי מימר ולא פליגין, אשכחת תני ר' יוסה מכשיר בשל פרה וחכמים פוסלין. מ"ט דר' יוסי? והיה במשוך בקרן היובל. מ"ט דרבנן? (תהלים סט) ותיטב לה' משור פר מקרין מפריס מקרן כתיב.אלמא "קרן" נקרא ורבנן כל השופרות נקראו קרן ונקראו שופר חוץ משל פרה שנקרא קרן ולא נקרא שופר. התיבון הרי של יעל הרי אינו קרוי לא קרן ולא שופר?וכשר

מאי כדון? כהיא דאמר רבי לוי שנייא היא שאין קטיגור נעשה

סניגור:ע"כ יש לפסול פרה=עגל

הלכה ג משנה שופר של ר"ה של יעל פשוט, ופיו מצופה זהב, ושתי חצוצרות מן הצדדין. שופר מאריך והצוצרות מקצרות שמצות היום בשופר:

גמרא א"ר יונה כדי שיפשטו לבם בתשובה. פיו מצופה זהב. ציפהו זהב מבפנים פסול, מבחוץ כשר. ציפהו מקום הנחת פיו, או שהיה קולו עבה מחמת הציפוי פסול.

א"ר יוסה הדא אמרה: פשוטה ששמע מקצתה מן המתעסק, יצא. והיי דא אמרה? תקע בראשונה, ומשך בשנייה בשתים, אין בידו אלא אחת. ר' אבא בר זמינא בשם ר' זעירה: אפילו אחת אין בידו. למה ראשה גבי סופה מצטרף, וסופה גבי ראשה מצטרף. לא ראשה אית לה סוף, ולא סופה אית לה ראש!

הלכה ד משנה ובתעניות, של זכרים כפופין ופיו מצופה כסף, ושתי חצוצרות באמצע. שופר מקצר והצוצרות מאריכות, שמצות היום בחצוצרות:

גמרא א"ר יונה כדי שיכופו את לבם בתפלה. קומי ריב"ל תקעין בתעניתא. רבי יוסה בעי ויתקעון קומיי בחצוצרתא? ולא שמיע דתני חצוצרות במקדש, אין חצוצרות בגבולין. ויתפללו לפניו עשרים וארבע? כהדא ר' יוחנן מתפלל בתשעה באב עשרים וארבע, ומפקד לתלמידוי לא תילפון מיני הדין עובדה, דצריכה ליהאיבעי' ליה אבל הוא? תענית ציבור הוא?אבילות בט"ב דומה לת"צ(שמתפלל בו 24)? ר' יוסה בשם ר' יהושע בן לוי: אינו תענית ציבור. ר' יונה ר' יצחק בר נחמן בשם ר' יהושע בן לוי: אבל הוא, אינו תענית ציבור. אמר ר' זעירה מילתיה דר' יוחנן אמר יחיד בתשעה באב מתפלל ארבע.+נעילה לא אמר אלא ארבע הא כ"ד לא:

הלכה ה משנה שוה היובל לראש השנה לתקיעה ולברכות. ר' יהודה אומר בראש השנה תוקעין בשל זכרים. וביובל בשל יעלים:

גמרא (במדבר י) אני ה' אלהיכם אלו מלכיות (ויקרא כג) זכרון תרועה אלו הזכרונות (ויקרא כג) שופר תרועה אלו השופרות עד כדון ראש השנה. יובל (שם) והעברת שופר תרועה בחדש השביעי בעשור לחדש ביום הכיפורים. שאין תלמוד לומר בחדש השביעי, מה תלמוד לומר בחדש השביעי? אלא כל מה שאת עושה בר"ה הוי עושה בעשור לחדש, מה כאן מלכיות זכרונות ושופרות, אף כאן מלכיות זכרונות ושופרות. מניין שהיא פשוטה לפניה? ת"ל והעברת שופר. ומניין שהיא פשוטה לאחריה? ת"ל (שם) תעבירו שופר. עד כדון יובל, ר"ה? והעברת שופר תרועה בעשור לחדש ביה"כ. שאין תלמוד לומר בחדש השביעי, מה ת"ל בחדש השביעי? אלא מה שאת עושה בחדש השביעי, כבעשור לחדש. מה כאן תוקע ומריע ותוקע. אף כאן תוקע ומריע ותוקע. מניין שהן שלש על שלש שלש ת"ל (במדבר כט) יום תרועה (ויקרא כג) זכרון תרועה (שם) שופר תרועה עד כדון כר' עקיבה.

כר' ישמעאל. תני ר' ישמעאל (שם) ותקעתם תרועה. ותקעתם תרועה שנית. תרועה יתקעו למסעיהם. אין תימר היא תקיעה היא תרועה והכתיב (במדבר י) ובהקהיל את הקהל תתקעו ולא תריעו.

(ויקרא כה) יובל היא אע"פ שלא השמיטו, אע"פ שלא תקעו בשופר. או יכול אע"פ שלא שילחו עבדים? ת"ל היא דברי ר' יודה. ר' יוסה אומר יובל אע"פ שלא השמיטו אע"פ שלא שילחו עבדים. או יכול אע"פ שלא תקעו בשופר? ת"ל הוא א"ר יוסה

מאחר שהכתוב תולה אותה לענין תקיעת שופר וכתוב אחד תולה אותה לענין שילוח עבדים. מפני מה אני אומר יובל שלא בשילוח עבדים, שאיפשר ליובל בלא שילוח עבדים, אבל אי אפשר ליובל שלא בתקיעת שופר. ד"א תקיעת שופר תלויה בב"ד, ושילוח עבדים תלוי בכל אדם

ואתייאהא "שאפשר ליובל בלא שילוח.." כהיא דא"ר שמואל בר רב יצחק (שמות ו) וידבר ה' אל משה ואל אהרן ויצום אל בני ישראל על מה ציום? על פרשת שילוח עבדים.אלמא לא קיימוהו... ואתיא כהיא דא"ר הילא לא נענשו ישראל אלא על פרשת שילוח עבדים הדא הוא דכתיב (ירמיהו לג) מקץ שבע שנים תשלחו איש את אחיו העברי וגו'.

תני בשם רבי נחמיה (משלי לא) היתה כאניות סוחר ממרחק תביא לחמה. דברי תורה עניים במקומן ועשירים במקום אחר

א"ר יוחנן זו דברי רבי יודא ורבי יסא, אבל דברי חכמים קידוש ב"ד ותקיעת שופר והשמט כספים משמיטין.כולן מעכבין ניחא קדוש בית דין ותקיעת שופר, השמט כספים לא בסוף הן משמיטין?

רבי זעירה שמע לה מן הדא (דניאל י) ויאמר אלי אל תירא דניאל כי מן היום הראשון אשר נתת לבך להבין ולהתענות לפני אלהיך נשמעו דבריך. כבר נשמעו דבריך.ה"ן מעכב "שיתנו לבם" להשמיט כספים

א"ר יוחנן טעמיה דר' יהודהבר"ה בזכרים... כדי ליתן את המצוי על המצוי ואת שאינו מצוי על שאינו מצוי:

הלכה ו משנה שופר שנסדק ודיבקו פסול. דיבק שיברי שופרות פסול. ניקב וסתמו, אם עיכב את התקיעה פסול, ואם לאו כשר:

גמרא למי נצרכה? לר' נתן. דיבק שיברי שופרות פסול. עוד

היא דר' נתן. ניקב וסתמו. ר' חייה בשם ר' יוחנן דר' נתן היא

דתני ניקב וסתמו, בין במינו בין שלא במינו, אם היה מעכב את התקיעה פסול אם לאו כשר. ר' נתן אומר: במינו כשר שלא במינו פסול. ר' חייה בשם ר' יוחנן כיני מתני' אם היה מעכבת את התקיעהלפני הסתימה, א"א לתקוע בו כראוי פסול, ואם לאו כשר ר' אבא בר זמינא בשם ר' זעירה והוא שסתמו אבל אם לא סתמו כשר שכל הקולות כשירין בשופר.

ר' יעקב בר אחא אמר אבא בר בא שאל לר' שופר קדוחנקבו עצם הזכרות מהו? א"ל כזה תוקעין בעייני טב:

הלכה ז משנה התוקע לתוך הבור או לתוך הדות או לתוך הפיטם, אם קול שופר שמע, יצא. אם קול הברה שמע, לא יצא.

וכן מי שהיה עובר אחורי בה"כ, או שהיה ביתו סמוך לבה"כ, ושמע קול שופר או קול מגילה, אם כיון לבו, יצא. ואם לאו, לא יצא. אע"פ שזה שמע וזה שמע, זה כיון לבו וזה לא כיון לבו:

גמרא א"ר יוסי בן חנינה לא אמר אלא וכן מי שהיה "עובר" הא אם עמד, חזקה כיון.

נתן שופר בתוך שופר, ותקע. אם קול הפנימי שמע, יצא. אם קול חיצון שמע, לא יצא.

ר' אבינא בעי, הפכו מהו? נישמעינה מן הדא: גרדו מבפנים, פסול. מבחוץ, כשר. לא אמר אלא גרדו, הא אם הפכו פסול. מה בין זה לזה? זה ביטל חללו, וזה לא ביטל חללו:

הלכה ח משנה (שמות יז) והיה כאשר ירים משה ידו וגבר ישראל וגו' וכי ידיו של משה עושות מלחמה או שוברות מלחמה? אלא כל זמן שהיו ישראל מסתכלין כלפי מעלן ומכונין לבן לאביהן שבשמים, הן מתגברין. ואם לאו היה נופלין:

גמרא ריב"ל אמר: עמלק כושפן היה. מה היה עושה? היה מעמיד בני אדם ביום גינוסיא שלו.birthday לומר לא במהרה אדם נופל ביום גינוסיא שלו. מה עשה משה? עירבב את המזלות הה"ד (חבקוק ג) שמש ירח עמד זבולה וגו'. וכתיב (שם) נתן תהום קולו, רום ידיהו נשא. מרום ידיהו נשא, נתן תהום קולו.

שמואל אמר (דניאל ח) וצבא תנתן על התמיד ב"פשע". בפשעה של תורה.

(שם) ותשלך אמת ארצה. אימתי שישראל משליכין דברי תורה לארץ, המלכות העכו"ם הזאת גוזרת ומצלחת. מ"ט? ותשלך אמת ארצה, ועשתה והצליחה. ואין אמת אלא תורה. היך מה דאת אמר (משלי כג) אמת קנה ואל תמכר חכמה ומוסר ובינה.

א"ר יודה בר פזי (הושע ח) זנח ישראל טוב אויב ירדפו. ואין טוב אלא תורה היך מה דאת אמר (משלי ד) כי לקח טוב נתתי לכם תורתי אל תעזבו:

הלכה ט משנה כיוצא בו (במדבר כא) ויאמר ה' אל משה עשה לך שרף ושים אותו על נס וגו' וכי נחש ממית ומחיה? אלא כל זמן שישראל מסתכלין כלפי מעלן ומשעבדין את לבן לאביהן שבשמים היו מתרפאין, ואם לאו היו נימוקין:

גמרא א"ר יסא בארבעה מקומות נאמר "עשה לך" בשלשה פירש ואחד לא פירש (בראשית ו) עשה לך תיבת עצי גפר (במדבר י) עשה לך שתי חצוצרת כסף (יהושע ה) עשה לך חרבות צורים (במדבר כא) עשה לך שרף לא פירש. אמר משה עיקרה לא נחש הוא?! לפיכך (שם) ויעש משה "נחש נחשת" מיכן היה ר"מ דורש שמות.

חד בר נש הוה שמיה "כידור" אמר לון ר"מ הובא לכון מיניה.

בר נש ביש הוא (דברים לב) כי דור תהפכת המה. ר' לוי בשם ר' חמא ב"ח (במדבר כא) והיה הנשוך אין כתיב כאן אלא "כל" הנשוך אפילו נשיכת כלב אפילו נשיכת נחש. ולא דמיא נשיכת כלב "וראה" נשיכת נחש "והביט" ר' יודה גוזריא בשם ר' אחא נשיכת כלב שאינו ממינו "וראה". נשיכת נחש שהוא ממינו "והביט". ורבנן אמר נשיכת כלב שאינו מחלחל "וראה". נשיכת נחש שהוא "מחלחל" והביט:

הלכה י משנה חרש שוטה וקטן אינו מוציא את הרבים ידי חובתן

זה הכלל: כל שאינו חייב בדבר אינו מוציא את הרבים ידי חובתן:

גמרא תני: אבל אמרו אשה מברכת לבעלה. עבד לרבו. קטן לאביו. ניחא אשה מברכת לבעלה. עבד לרבו, קטן לאביו?! לא כן א"ר אחא בשם ר' יוסה בר נוחריי כל שאמרו בקטן כדי לחנכו?! תיפתר בעונה אחריהן. כדי דתנינן תמן: מי שהיה עבד או אשה או קטן מקרים אותו. ועונה אחריהם מה שהם אומרים. ותהא לו מאירה. תבוא מאירה לבן עשרים שצריך לבן עשר:

מסכת ראש השנה פרק ד

הלכה א משנה יום טוב של ראש השנה שחל להיות בשבת, במקדש היו תוקעין אבל לא במדינה. משחרב בית המקדש, התקין ריב"ז שיהו תוקעין בכ"מ שיש בו ב"ד. אר"א: לא התקין ריב"ז שיהו תוקעין אלא ביבנה בלבד. אמרו לו: אחד יבנה ואחד כ"מ שיש בו ב"ד:

גמרא ר' אבא בר פפא א"ר יוחנן ורשב"ל הוון יתיבון מקשיי אמרין תנינן י"ט של ר"ה שחל להיות בשבת במקדש היו תוקעין

אבל לא במדינה. אין דבר תורה הוא, אף בגבולין ידחה. אין לית הוא דבר תורה, אף במקדש לא ידחה! עבר כהנא, אמרין, הא גברא רבה דנישאול ליה. אתון שאלון ליה, אמר לון כתוב אחד אומר (במדבר כט) יום תרועה, וכתוב אחד אומר (ויקרא לג) זכרון תרועה, הא כיצד? בשעה שהוא חל בחול יום תרועה, בשעה שהוא חל בשבת זכרון תרועה, מזכירין אבל לא תוקעין.

ר' זעירה מפקד לחבריי': עולון ושמעין קליה דרבי לוי דרש. דלית איפשר דהוא מפיק פרשתיה דלא אולפן.לכו ושמעו דרשתו, כי א"א שלא תלמדו ממנו דבר ועל ואמר קומיהון כתוב אחד אומר יום תרועה וכתוב אחד אומר זכרון תרועה הא כיצד בשעה שהוא חל בחול יום תרועה בשעה שהוא חל בשבת זכרון תרועה מזכירין אבל לא תוקעין. מעתה אף במקדש לא ידחה תנא (שם) באחד לחדש. מעתה אפילו במקום שהן יודעין שהוא באחד לחדש ידחה. תני רשב"י (שם) והקרבתם במקום שהקרבנות קריבין.

אמרין חבריי' קומי ר' יונה והכתיב (ויקרא כה) והעברת שופר תרועה בחדש השביעי וגו'אלמא דוחה יו"כ אף בגבולין אמר לון זו את מעביר בארצכם הא אחרת לא. אמרין ליה או נאמר זו אתם מעבירין בארצכם הא אחרת בין בארץ בין בח"ל. א"ר יונה אילו הוה כתיב תעבירו שופר בארצכם הייתי אומר כאן מיעט ובמקום אחר ריבה אלא בכל ארצכם כאן ריבה ובמקום אחר מיעט:

הלכה ב משנה ועוד זאת היתה ירושלם יתירה על יבנה. שכל עיר שהיא רואה ושומעת וקרובה ויכולה לבוא תוקעין בה וביבנה לא היו תוקעין אלא בבית דין בלבד:

גמרא והן שיהו כל הדרכים האלו בה. רואה ואינו שומעה- כגון ירושלם מלמעלן ועיר מלמטן. ושומעת ואינו רואה- ההר מפסיק. רואה ושומעת ואינה יכולה לבא- חוץ לתחום. רואה

ושומעת וקרובה ואינה יכולה לבוא- הנחל מפסיק. ר' יונה בעי היתה יכולה לבוא בעירובין?

היך מה דאת אמר בירושלם שכל עיר שהיא רואה ושומעת וקרובה ויכולה לבוא תוקעין בה, ואמר אף ביבנה כן? ירושלם דבר תורה והעיירות הסמוכות לה דבר תורה, וריב"ז מתקין על דבר תורה. ויבנה מדבריהן והעיירות הסמוכות לה מדבריהן, וריב"ז מתקין על דבריהן? ויש תקנה אחר התקנה?!

רבי סימון בשם רבי יהושע בן לוי: יצאו בית דין ממקום, לא היו תוקעין. רבי יוסה בעא קומי רבי סימון אפילו מבית לבית? אפילו מטריקלון לקיטון?dining-couch to bed-chamber א"ל בי רבי עד כאן שמעתי:

הלכה ג משנה בראשונה היה הלולב ניטל במקדש שבעה ובמדינהכל ירושלים יום אחד. משחרב בית המקדש התקין ריב"ז שיהא לולב ניטל במדינה שבעה זכר למקדש.

ושיהא יום הנף כולו אסור:

גמרא כתיב (ויקרא כג) ושמחתם לפני ה' אלהיכם שבעת ימים. אית תניי תני בשמחת שלמים הכתוב מדבר. אית תניי תני בשמחת הלולב הכתוב מדבר. מאן דאמר בשמחת לולב הכתוב מדבר, ביום הראשון דבר תורה, ושאר כל הימים דבר תורה וריב"ז מתקין על דבר תורה. מאן דאמר בשמחת שלמים הכתוב מדבר, ביום הראשון דבר תורה, ושאר כל הימים מדבריהן, וריב"ז מתקין על דבריהן? ויש תקנה אחר תקנה?!

חברייא בעון קומי ר' יונה, כמה דאת אמר תמן והקרבתם אשה לה' שבעת ימים אין שבעה בלא שבת.מכאן שמוספי יו"ט דוחה שבת ודכוותה ושמחתם לפני ה' אלהיכם שבעת ימים אין שבעה בלא שבת.ולידחי

לולב שבת, כל שבעה! אמר לון שניא היא דכתיב ולקחתם לכם ביום הראשון, חלק הראשון מהם. מעתה במקדש ידחה ובגבולין לא ידחה! אמר ר' יונה אילו היה כתוב ולקחתם לפני ה' אלהיכם הייתי אומר כאן ריבה ובמקום אחר מיעט. אלא ולקחתם לכם מכל מקום, ושמחתם לפני ה' אלהיכם שבעת ימים בירושלם:

הלכה ד משנה בראשונה היו מקבלין עדות החדש כל היום. פעם אחת נשתהו העדים מלבוא וקילקלו הלוים בשיר.אמרו של חול, ואח"כ באו העדים ונודע שהיה היום קודש התקינו שלא יהו מקבלין אלא עד המנחה. באו מן המנחה ולמעלן, נוהגין אותו היום קודש, ולמחר קודש.

משחרב בית המקדש התקין רבי יוחנן ב"ז שיהו מקבלין עדות החדש כל היום:

גמרא אמר ר' שמואל בר נחמן מפני מעשה שאירע. פעם אחת נפלה הברה בעיר, ובאו סרקיי' ונטלו'באו גזלנים וחמסו העיר ונתקלקלו הלוים בשיר.

אמר רבי אחא בר פפא קומי ר' זעירא, חברייא בעון קומי ר' שמואל בר נחמן, בשם מן ר' אמר לה? אמר לון דכוותכון דאית לכון רברבין סגין, בשם ריב"ל א"ל! ורבי לא מייתי לה טעם דהלכה. דתני שירו של ה' היו אומריםכל ימות השנה (תהלים פח) הרנינו לאלהים עוזינו. ובר"ה היו אומרים (שם) הסירותי מסבל שכמו. חל יום טוב להיות בה', בשחרית היו אומרים הרנינו לאלהים עוזינו,כחול ובמנחה היו אומרים הסירותי מסבל שכמו.כיום קודש אם באו מן המנחה ולמטן,=אחר מנחה אומרים הרנינו לאלהים עוזינו,כיום חול נמצאו אומרים שיר וכופלין אותו.

רבי אדא דקיסרין בשם רבי יוחנן: סבר עבר רובו של יום

בקדושה.

אמר רבי חייה בר בא רבי יוחנן מפקד לאילין דכנישא דכיפרא, סבין מטול ומיעול עד דו איממא, ואתון מדכרין זמנו ועיבורו:התחילו לישא וליתן (אודות עיבור) מבעו"י, כדיי שיזכרו יעלה ויבא במנחה של יום, וכל יום ב ...

הלכה ה משנה אמר ר' יהושע בן קרחה ועוד זו התקין רבי יוחנן בן זכיי שאפילו ראש בית דין בכל מקום, שלא יהו העדים הולכיןלהעיד על ראיית הירח אלא למקום הוועד:

גמרא כיני מתני' למקום הוועד של חודש:

הלכה ו משנה סדר ברכות אומר אבות וגבורות וקדושת השם וכולל מלכיות עמם, ואינו תוקע. קדושת היום ותוקע. זכרונות ותוקע. שופרות ותוקע. ואומר עבודה והודייה וברכת כהנים דברי ר"י בן נורי:

גמרא ביהודה נהגו כר"ע. ובגליל כריב"ן. עבר ועשה ביהודה כגליל ובגליל כיהודה יצא. וכשקידשו את השנה באושא ביום הראשון עבר ר' ישמעאל בנו של ר' יוחנן בן ברוקה ואמר כדברי ריב"ן אמר רשב"ג לא היינו נוהגין כן ביבנה. ביום שני עבר ר' חנניה בנו של ר"י הגלילי ואמר כדברי ר"ע אמר רשב"ג כך היינו נוהגין ביבנה.

ר' אבהו בשם ר' לעזר בכל מקום עבר והזכיר אדיר המלוכה לא יצא חוץ מן האל הקדוש של ר"ה(בזמניהם לא אמרו "המלך" הקדוש) ובלבד במוסף ואתייא כריב"ןשצריך להזכיר "מלכות" אצל קדושת השם דווקא רשב"ג אומר אומר קדושת היום עם זכרונות ואתייא כרבי עקיבה. אמר רשב"ג מה מצאנו בכל מקום אומרהקדושת היום אמצעית, אף כאן אומרה אמצעית. ר' אומר מה מצאנו מ"מ אומרה רביעית אף כאן

אומרה רביעית.

ר' יעקב בר אחא ר"ז חנין בר בא בשם רב צ"ל האל הקדוש. ר' בא בשם אבא בר רב חונה צ"ל האל הקדוש ומרבה לסלוח. ר' בא בשם אבא בר ירמיה בתפלה הוא אומר אלהי דוד ובונה ירושלים. בנביא הוא אומר אלהי דוד מצמיח ישועה.

י"ט של ר"ה שחל להיות בשבת, אית תניי תני פותח בי"ט וחותם בשבת. ואית תניי תני פותח בשבת וחותם בי"ט. רבי אומר פותח בשבת וחותם בשבת, וי"ט בינתיים. ר' יודה בר פזי בשם ריב"ל הלכה כרבי:

הלכה ז משנה א"ל ר"ע אם אינו תוקע למלכיות למה הוא מזכיר! אלא אומר אבות וגבורות וקדושת השם, וכולל מלכיות עם קדושת היום ותוקע, זכרונות ותוקע, שופרות ותוקע, ואומר עבודה והודייה וברכת כהנים

אין פוחתין מי' מלכיות מי' זכרונות מי' שופרות. ריב"ן אומר אם אמרן שלשה שלשה יצא. אין מזכירין מלכות זכרון שופר של פורענות.

מתחיל בתורה ומשלים בנביא. ר' יוסי אומר אם השלים בתורה יצא:

גמרא אין פוחתין מי' מלכיות כנגד י' קילוסין שאמר דוד (תהלים קנ) הללויה הללו אל בקדשו הללוהו ברקיע עזו וגו' עד כהתי"ה. מי' זכרונות כנגד י' וידויים שאמר ישעיה (ישעיהו א) רחצו הזכו הסירו וגו' למדו היטב דרשו משפט וגו' מה כתיב בתריה לכו נא ונוכחה יאמר ה' וגו'. מי' שופרות כנגד ז' כבשים פר ואיל ושעיר. "אלוהות" עולין לו לשם מלכיות דברי ר' יוסי. ר' יהודה אומר אינן עולין לו. "אלוהות ומלכיות" עולין לו משם

שנים דברי ר' יוסי. ר' יהודה אומר אינן עולין. (תהלים מז) זמרו אלהים זמרו זמרו למלכנו זמרו. עולין לו משם שנים ד"ר יוסי. ר' יהודה אומר אינן עולין.רק משום אחד

ר"ז בעי ביה ובדבתריהפסוק שאחריו פליגין או ביה לגרמיה פליגין? מן מה דתני הכל מודין (תהילים מז) במלך אלהים על גויםפסוק אחרי-אחריו שהוא אחד, הדא אמרה בי' ודברתיה פליגין.

(תהלים כד) מי זה וכו' מי הוא זה וכו' הראשון משם א' והשני משם ב', דברי ר' יהודה. ר' יוסי אומר הראשון משם ב' והשני משם ג':

ריב"ן אומר אם אמרן ג' יצא. הוינן סברין מימר שלשה מכל אחד ואחד, אשכחת תני אפילו שלשה מכולן יצא.

אין מזכירין זכרון ומלכות ושופר של פורענות זכרון דכתיב (תהלים ט) אותם זכר וגו' מלכות דכתיב (יחזקאל כ) חי אני נאם ה' אלהים אם לא ביד חזקה וגו' שופר דכתיב (ירמיהו ד) כי קול שופר שמעת נפשי תרועת מלחמה:

מתחיל בתורה ומשלים בנביא. מה לשעברבדיעבד הא בתחילה לא? א"ר יוחנן כיני מתניתא ר' יוסה אומר צריךלכתחילה להשלים בתורה:

הלכה ח משנה העובר לפני התיבה בי"ט של ר"ה, השני מתקיע ובשעת ההלל הראשון מקרא את ההלל:

גמרא ר' יעקב בר אחא בשם ר' יוחנן מפני מעשה שאירע. פעם אחת תקעו בראשונה,בתפילת שחרית והיו השונאים סבורין שמא עליהם הם הולכין, ועמדו עליהן והרגום. מיגו דאינון חמי לון קראיי שמע, ומצליין, וקוראין באורייתא, מצליי, ותקעין, אינון אמרין בנימוסין אינון עסיקין. ואמר אף בהלל כן!יקראו הלל אחר

"מוסף"! לית כל עמא תמן.הולכין לביתם ואמר אף בתקיעה כן לית כל עמא תמן! א"ר יונה כתיב (ישעיהו נח) ואותי יום יום ידרושון זו תקיעה וערבה.שני ימים אלו, כולם נשארין בביה"כ! ריב"ל בשם ר' אלכסנדרי שמע לה מן הדא (תהלים יז) שמעה ה' צדק- זו קריאת שמע. הקשיבה רנתי- זו רינון תורהקרה"ת האזינה תפלתי- זו תפלה בלא שפתי מרמה- זו מוסף מה כתיב בתריה מלפניך משפטי יצא=תקיעה א"ר אחא בר פפא קומי ר' זעירה שנייא היא שמצות היום במוסף.ע"כ תוקעין במוסף א"ר תחליפה קיסרייא קרייא אמר כן (במדבר כח) יום תרועה ועשיתם.

ר' לעזר בי ר' יוסה בשם ר' יוסי בר קצרתא בכל הקרבנות כתיב והקרבתם וכאן כתיב ועשיתם אמר להן הקב"ה מכיון שנכנסתם לדין לפני בראש השנה ויצאתם בשלום מעלה אני עליכם כאילו נבראתם בריה חדשה! ר' משרשיא בשם ר' אידי בכל הקרבנות כתיב חטא ובעצרת אין כתיב חטא אמר להן הקב"ה מכיון שקיבלתם עליכם עול תורה מעלה אני עליכם כאילו לא חטאתם מימיכם!

הלכה ט משנה שופר של ר"ה אין מעבירין עליו את התחום, ואין מפקחין עליו את הגל, ולא עולין באילן, ולא רוכבין ע"ג בהמה, ולא שטין על פני המים, ואין חותכין אותו לא בדבר שהוא משום שבות, ולא בדבר שהוא משום ל"ת, אבל אם רצה ליתן לתוכו יין או מים יתן

אין מעכבין את התינוקות מלתקוע, אבל מתעסקין בהם עד שילמודו.

והמתעסק לא יצא, והשומע מן המתעסק לא יצא:

גמרא כיני מתני': אסור משום שבות ובל"ת.

אמר ר' לעזר מתניתא בגדול ביום טוב של ראש השנה שחל להיות בשבת.כ תינוקת אין מעכבין, הא גדול אסור, איירי כשחל בשבת ותני כן מלמדין לתקוע ביו"ט. אין מעכבין את התינוקות מלתקוע בשבת:

הלכה י משנה סדר תקיעות שלשה של שלשה שלשה. ושיעור תקיעה כדי שלשה תרועות. שיעור תרועה כדי שלשה יבבות.

תקע בראשונה ומשך בשנייה בשתים, אין בידו אלא אחת. מי שבירך ואח"כ נתמנה לו שופר, תוקע ומריע ותוקע תוקע ומריע ותוקע ג"פ.

כשם שש"צ חייבלהתפלל מוסף כך כל יחיד ויחיד חייב. ר"ג אומר ש"צ מוציא את הרבים ידי חובתן:

גמרא אמרן בנפיחה אחת? אשכחת תני אמר בנפיחה אחת יצא. והא תנינן סדר תקיעות שלשה של שלשה שלא יפחות.

רבי זעירה רבי אבא בר עילאי בשם רב צריך להריע מתוך פשוטה. ר' בא בשם אבא בר רב חונה אינו צריך להריע מתוך פשוטה

איזו היא הרעה? רבי חנניא ורבי מנא חד אמר אהן טרימוטה=שברים וחורנה אמר תלת דקיקן. רבי חנניה חשש להדא דר' מנא ולהדא דידן.

והיידא אמרה דא: תקע בראשונה ומשך בשנייה כשתיים אין בידו אלא אחת רבי אבא בר זמינא בשם רבי זעירה אפילו אחת אין בידו. למה ראשה גבי סופה מצטרף וסופה גבי ראשה מצטרף לא ראשה אית לה סוף ולא סופא אית לה ראש.

במקום אחד תוקעין ובמקום אחד מברכין.ברכות מוסף אית תניי תני הולך לו אצל התוקע אית תניי תני אצל המברך. מאן דאמר הולך לו אצל התוקע בשאין ביום כדי לתקוע. מאן דאמר הולך לו אצל

המברך בשיש ביום כדי לתקוע.

נישמעינה מן הדא: דאמר רבי יעקב בר אידי בשם רבי יהושע בן לוי במקום אחד תוקעין ובמקום אחד מברכין הולך לו אצל תוקע ואינו הולך לו אצל מברך.

והיידא אמרה דא: יום טוב של ראש השנה שחל להיות בשבת, במקום אחד תוקעין, ובמקום אחד מברכין, הולך לו אצל מברך ואינו הולך לו אצל תוקע. למה? שהכל יודעין לתקועומסתמא ימצא "תוקע" ואין הכל יודעין לברך. דבר אחר אדם מוציא ידי חבירו בתקיעהאף שכבר תקע ואין אדם מוציא ידי חבירו בברכה. יום טוב של ראש השנה שחל להיות בשבת לא כמי שאין ביום כדי לתקוע, ואת אמר הולך לו אצל מברך! הדא אמרה פליגון.

רבן גמליאל אומר שליח הציבור מוציא את הרבים ידי חובתן. ר' חונה רבה דציפורין בשם ר' יוחנן הלכה כרבן גמליאל באילין תקיעתה.בברכות מוסף של ר"ה רבי זעירה ורב חסדא הוון יתיבין תמן בתקיעתא, מן דצלון את צלותא, קמי רב חסדא בעי מצלייה,רצה להתפלל אמר ליה ר' זעירא לא כבר צלינן?! אמר ליה מצלינא וחזר ומצלי! דנחתון מערביים,אמוראי א"י "ירדו" לבבל ואמרין תמן בשם רבי יוחנן הלכה כרבן גמליאל באילין תקיעתה, ואנא דלא כוונית. אילו כוונית נפק ידי חובתו. אמר רבי זעירא ויאות! כל תנייא תני לה בשם רבן גמליאל. ורבי הושעיה תני לה בשם חכמים.משום שהלכה כמותו רבי אדא דקיסרין בשם ר"י והוא שיהא שם מראש התפלה אמר רבי תנחום ברבי ירמיה מתניתא אמרה כן סדר ברכות אומר אבות וגבורות וקדושת השם:

תם ונשלם שבח לקל בורא עולם
והוגה שנית שילהי שבט תשעד